Opinia națională

Săptămânal de opinii, informații şi idei de larg interes național

Director: Mioara VERGU-IORDACHE

Anul 33, nr. 1203, 10 noiembrie 2026, 8 pagini, 1 leu, www.opinianationala.ro

La Universitatea *Spiru Haret* se află în plină desfăşurare alegeri la nivelul structurilor şi funcțiilor de conducere. Succes candidaților!

Vizită *Erasmus* la Facultatea de Inginerie şi Informatică

Securitatea viitorului, între amenințări cibernetice, inteligență artificială şi cooperare internațională.

La sfârşitul lunii octombrie, Facultatea de Inginerie şi Informatică din cadrul Universității *Spiru Haret* a fost gazda unei delegații a Universității *WSB Merito* din Poznań, Polonia, în cadrul programului *ERASMUS*.

Pentru viitorii specialişti în informatică, întâlnirea a reprezentat o oportunitate de a conecta noțiunile studiate cu probleme reale de securitate internațională şi cu transformările tehnologice care influențează deja mediul profesional.

Într-o lume în care securitatea unei țări depinde inclusiv de securitatea rețelelor sale informatice, iar inteligența artificială poate deveni atât instrument de protecție, cât şi sursă de risc, pregătirea noilor generații de specialişti presupune înțelegerea tehnologiei şi a contextului în care aceasta este utilizată.

Vizita a adus aceste teme în fața studenților Facultății de Inginerie şi Informatică, oferind un cadru de dialog despre responsabilitățile, oportunitățile şi amenințările care vor influența viitorul securității digitale.

Prin astfel de activități, Facultatea de Inginerie şi Informatică susține dialogul academic internațional şi facilitează contactul direct al studenților cu perspective şi experiențe profesionale din alte universități europene.

» Pagina 3

Porți deschise la Justiție – o zi la Parchet

În data de 5 noiembrie 2026, studenții şi masteranzii Facultății de Ştiințe Juridice şi Ştiințe Economice Constanța, din cadrul Universității *Spiru Haret*, specializarea *Drept*, au efectuat o vizită la Parchetul de pe lângă Tribunalul Constanța.

Participanții au aflat cum este organizat Parchetul şi ce rol au procurorii în justiție, iar apoi au făcut un tur ghidat al instituției, vizitând, printre altele, şi o cameră de audiere a minorilor.

Oaspeții au mulțumit reprezentanților instituției gazdă pentru primire şi pentru ocazia oferită viitorilor jurişti de a vedea de aproape cum funcționează sistemul judiciar!

Joi **12 noiembrie,** Clubul Studențesc de la Facultatea de Ştiințe Economice Câmpulung se transformă în scena unui adevărat bal de neratat, cu şi despre haretişti!

Ce te aşteaptă?

• Karaoke şi Muzică live • Concursul „Show Your Talent” cu premii surpriză • Momente de improvizație şi provocări interactive • Foto corner pentru a captura toate amintirile • Bufet complet (preparate calde & reci, deserturi) • Welcome drink băuturi răcoritoare şi cafea incluse!

• Dress code: elegant + un detaliu mov

• Acces: 18+

Locurile sunt numărate, însă nu şi distracția!

Educația, o prioritate amânată

Alianța Națională a Organizațiilor Studențeşti din România (ANOSR) critică lipsa de considerație a Guvernului României cu privire la problemele şi nevoile studenților, care sunt puternic afectați de fondurile alocate inadecvat învățământului superior.

Rectificarea bugetară pentru anul 2026, prin care au fost diminuate 121,5 milioane de lei din alocările pentru Ministerul Educației şi Cercetării, accentuează dificultățile cu care se confruntă sistemul educațional în prezent şi presiunea financiară simțită de studenți. (...)

ANOSR solicită respectarea prevederii legale privind alocarea pentru educație a 15% din cheltuielile bugetului general consolidat, întrucât doar o finanțare suficientă poate menține accesibilitatea şi echitatea sistemului de învățământ pentru toți cei înscrişi în acesta. (...)

ZILELE BIBLIOTECII UNIVERSITARE

17-19 noiembrie

Biblioteca 2030: ce va rămâne din biblioteca pe care o ştim? Dincolo de cărți şi algoritmi: ce păstrăm, ce schimbăm, ce costruim?

- *Biblioteca, bibliotecarul şi provocările erei digitale*
- *Biblioteca - un mediator competent între studenți şi cunoaştere*
- *Adaptare, inovare şi noi roluri profesionale în biblioteca universitară în era transformării digitale*
- *Biblioteca 2030 – Vom mai şti să gândim fără ajutorul tehnologiei?*

» Paginile 4 şi 5

Actualitatea lui Pepelea

Mioara VERGU-IORDACHE

…Pepelea, personaj de basm, şi-a păstrat, în casa pe care a vândut-o, un cui ce-i servea ca pretext pentru a intra în casă ori de câte ori dorea, deranjând proprietarul de drept. Poveşti. Poveşti?!

Nu, în față nu ne spune cineva că suntem o societate de nimic. Nu. Doar se insinuează. Iar noi acceptăm ca şi cum n-am face parte din această societate, ca şi cum ea, societatea românească, ar fi o fatalitate, o „ceva” asupra căreia nu avem niciun control, care, până la urmă, nici nu ne priveşte. Nu ne priveşte pentru că însine avem rol de privitori, exteriori realității?!

Cât ar încerca unii să aşeze, să ordoneze lucrurile în ograda noastră, rămâne „cuiul lui Pepelea”. Şi mai toată lumea are de agățat ceva în acest cui năzdrăvan! Români şi străini, dar mai ales români. Acest „cui”, lângă alte „cuie” …

Anul acesta am fi avut prilejul să scăpăm, înainte de termen, de unul dintre ele, înfipt bine în Parlamentul României, cuiul care se referă la calitatea umană şi profesională a aleşilor.

Sigur, pare că ne învârtim în cerc, şi păgubos, şi vicios. Parcă ne bucurăm în loc să ne înverşunăm, să ne mobilizăm, să schimbăm, când, de pildă, rostim „analfabet funcțional”. Mai curând ne resemnăm: aşa, şi?! Continuăm. Ne vedem de treabă, treabă care ar trebui să fie a noastră, a tuturor, dar noi avem…altă treabă. Nu, nu e un joc ieftin de cuvinte. Chiar ridicăm resemnați din umeri şi ne aşezăm cuminți la colț pe coji de nucă. Aşteptăm să ne primim dojana deloc măgulitoare. Pretindem, pe bună dreptate, efemerilor conducători să aducă schimbarea, binele, progresul. Dar sunt ei ocoliți de „analfabetismul funcțional”? Suntem noi mulțumiți de ei? Din păcate, nu. E un paradox. Ei sunt aceia pe care noi îi votăm, noi îi aşezăm în pozițiile (dovedit neonorate) din care şi-au asumat rolul de a face. (Nu generalizez, ar fi o greşeală.) Noi îi votăm! De ce îi alegem? Ce ştim noi despre ei? Ce ştiu ei despre noi? Toți am comparat comportamentul candidaților deveniți aleşi. Câtă diferență! Şi nu putem pretinde că nu avem experiență! Au trecut nouă cicluri electorale, unii au fost aleşi, aşa cum sunt, de nouă ori.

Putem noi, la alegerile viitoare, la termen sau nu, să smulgem „cuiul lui Pepelea” din Parlament? Putem să alungăm „insinuarea” că sunt incapabili, hoți, corupți, vânduți şi câte şi mai câte…insinuări ce se răsfrâng asupra întregii societăți? Aş vrea să fiu optimistă. Mă tem că vor ieşi la vot doar „nucleele dure” ale formațiunilor politice, că iar vom alege până vom culege, că, din nefericire, tot noi vom mai bate un „cui al lui Pepelea”, iar fiecare formațiune politică va bate câte un cui la celelalte.

...Doar dacă este cineva care nu a auzit de „Cuiul lui Pepelea”, amintesc definiția acestui cui: „un drept pe care şi-l creează cineva pe baze şubrede pentru a stingheri pe altul”.

Cofinanțat de Uniunea Europeană

Proiectul Wallachia eHUB - WeH 2.0
ID project: EC/101256760
PCIDIF/1025/PCIDIF_P6/OP1/RSO1.6/PCIDIF_A14/6.1/365701

Str. Italiană nr. 28, sect. 2, București - România
weh@spiruharet.ro | weh2.spiruharet.ro

COMUNICAT DE PRESĂ

02.11.2026

Summitul INNOPRO 2026 în contextul *European AI Innovation Month* confirmă statutul de platformă națională de convergență pentru ecosistemele de inovare digitală

București, 1 Noiembrie 2026 – Bucureștiul a devenit oficial epicentrul regional al inteligenței artificiale aplicate, găzduind ediția din acest an a prestigiosului summit INNOPRO 2026 (29–30 Octombrie 2026). Desfășurat ca partener oficial al **European AI Innovation Month**, summitul a stat sub semnul unei viziuni ambițioase: „Pathways to Scaling Artificial Intelligence Across Europe: Secure Innovation, Collaboration and Impact" („Cărările inovării europene sub semnul AI"). Această ediție de top a marcat o schimbare profundă de paradigmă, validând trecerea strategică de la experimentare la implementare reală, scalare comercială și securizare a soluțiilor bazate pe inteligență artificială. Evenimentul a demonstrat statutul INNOPRO de principal orchestrator național care unifică și maximizează sinergia dintre marile rețele europene: hub-urile de inovare digitală (EDIH), rețeaua Enterprise Europe Network (EEN), clusterele de inovare, platformele Living Labs și programele de cercetare de frontieră precum Orizont Europa.

„INNOPRO 2026 a demonstrat că nu ne mai putem permite să privim digitalizarea și inteligența artificială în mod izolat, prin silozuri administrative paralele. Sub semnul European AI Innovation Month, am trasat cărări clare și securizate pentru inovație. Pentru ca IMM-urile noastre să devină cu adevărat competitive la nivel global, am implementat modelul arhitectural Hub & Spoke, unificând sub aceeași umbrelă forța tehnică a EDIH-urilor, capacitatea de internaționalizare a rețelei EEN, agilitatea Clusterelor și validarea din teren a structurilor Living Labs. Wallachia eHub și partenerii săi acționează astăzi ca un orchestrator integrat, transformând excelența științifică în impact economic măsurabil și securizat pentru comunități." **– Prof. univ. dr. Costin Lianu, Președinte Wallachia eHUB (WEH) și organizator principal INNOPRO 2026**

O scenă internațională de prim rang: Lideri europeni și decidenți strategici

Summitul a reunit o prezență internațională diversă, consolidând poziția României de nod strategic în rețeaua europeană de excelență în IA. Evenimentul a beneficiat de participarea și suportul liderilor de top din ecosistemul european, care au arătat că deschiderea piețelor digitale depinde direct de calitatea cooperării transfrontaliere.

„Viziunea Comisiei Europene și a DG GROW este ferm orientată către eliminarea barierelor și fragmentărilor administrative care pun piedici IMM-urilor. Trebuie să unificăm instrumentele de sprijin într-o arhitectură unică, coerentă, cu o strategie profund axată pe client (Client Centricity). Cooperarea transinstituțională dintre rețeaua Enterprise Europe Network (EEN) și hub-urile digitale (EDIH) nu mai este opțională, ci reprezintă motorul prin care transformăm maturitatea digitală regională și rezultatele cercetării de vârf în performanță pură pe Piața Unică Europeană și pe piețele terțe." – **Christos Skouras, Policy Officer responsabil pentru Clustere, Alianțe și Forumuri Industriale în cadrul DG GROW, Comisia Europeană**

Firul logic al inovării: Structura și ideile principale ale sesiunilor

Sesiunea I: Construirea fundamentelor unei inteligențe artificiale de încredere (Trustworthy AI)

Această sesiune s-a concentrat pe pilonii fundamentali ai guvernanței, legislației și infrastructurii europene sigure. Un moment cheie l-a reprezentat intervenția de referință a UiPath. Adrian Georgescu (Regional Vice President Romania & Moldova, UiPath) a detaliat perspectivele cruciale ale „AI Governance", arătând cum organizațiile pot asigura un control riguros, transparență și etică în implementarea modelelor de automatizare avansată. Sesiunea a explorat, de asemenea, mecanismele stricte din noul AI Act și utilizarea Sandbox-urilor de reglementare pentru testare fără riscuri, punând în legătură ecosistemele locale cu infrastructurile majore europene de supercalcul (AI Factories) și spațiile comune de date.

O atenție deosebită a fost acordată rolului crucial al educației și al păstrării discernământului uman în procesul de adoptare a noilor tehnologii cognitionale, explicându-se că inovația nu trebuie să genereze o dependență oarbă, ci o emancipare a specialiștilor prin mecanisme de supervizare bine structurate.

„Sarcina principală a rețelei DTA este de a asigura că IMM-urile europene nu sunt paralizate de noile reglementări digitale, ci le folosesc ca pe un avantaj competitiv de încredere. Sandbox-urile de reglementare (Regulatory Sandboxes) reprezintă spații vitale unde companiile pot experimenta și inova în siguranță, beneficiind de asistență ghidată în fața AI Act și GDPR. Conformitatea predictibilă protejează activele strategice ale companiilor – de la algoritmi și cod sursă, până la secrete comerciale – facilitând un transfer tehnologic curat și securizat." – **Adriana Rantcheva, Public Policy Analyst și Specialist în Core-Capacity Building, Digital Transformation Accelerator (DTA) – Rețeaua EDIH**

„Tranziția digitală ne pune în fața unei alegeri cognitive fundamentale: trecem de la o necesitate cognitivă la o alegere cognitivă, unde inteligența artificială generativă ne permite să delegăm raționamentul și deciziile. Pericolul major rezidă în adoptarea pasivă a AI, unde oamenii acceptă orbește recomandările, iar expertiza umană se diminuează treptat. Educația joacă un rol salvator și critic în acest peisaj. Trebuie să formăm specialiști capabili de o colaborare responsabilă om-AI, ghidați de cadre riguroase precum framework-ul CECA. Aceasta presupune explicitare cognitivă, vizibilitate a proceselor, robustețe independentă de sistem și responsabilitate metacognitivă. AI trebuie să sporească judecata umană, nu să o înlocuiască; scopul educației actuale este de a asigura că responsabilitatea rămâne explicită, iar gândirea critică rămâne neatinsă." – **Prof. PhD Matthew Montebello, Șeful Departamentului de Inteligență Artificială, Universitatea din Malta**

Sesiunea II: Scalarea IA prin colaborare europeană (4 workshop-uri paralele)

• Workshop 1: AI pentru sisteme agrifood sustenabile. Sesiunea a abordat la nivel general fundamentele de monitorizare digitală. S-a discutat despre utilizarea algoritmilor predictivi, hărțile digitale satelitare (Copernicus Sentinel-2) și managementul holdingurilor mari. În cadrul discuțiilor, a fost evidențiată necesitatea unei abordări prudente în utilizarea modelelor generative de inteligență artificială de uz general (precum ChatGPT sau Claude) în procesele de business, având în vedere riscurile asociate rezultatelor inexacte, erorilor și distorsiunilor algoritmice (bias). S-a subliniat importanța adoptării unor soluții AI specializate, adaptate cerințelor specifice ale companiilor, care să asigure un nivel ridicat de fiabilitate, securitate a datelor și control asupra proceselor decizionale.

„Tranziția agroecologică și organică nu mai este doar o opțiune de sustenabilitate, ci o cerință directă de piață pentru a asigura un model de business competitiv. Prin intermediul rețelelor europene și al platformelor interactive, ajutăm fermierii și producătorii bio să facă un salt istoric: trecerea de la vânzarea volatilă de materie primă brută, la prețuri instabile, către dezvoltarea de branduri ecologice premium recunoscute la nivel internațional, protejate și certificate digital." – **Stephen Barnes, Project Manager la Walton Institute, Co-președinte al Grupului de Lucru Tematic pe Agrifood la nivelul rețelei europene EDIH**

• Workshop 2: Transformarea sănătății prin inteligență artificială. S-a analizat stadiul incipient al Strategiei Naționale de Digitalizare în Sănătate 2026-2030 (modernizarea spitalelor, interoperabilitate, dosarul electronic de sănătate) și proiecte de cercetare de anvergură (ONCOSCREEN și ONCODIR) unde IA sprijină prevenirea cancerului și analiza riscurilor clinice în condiții reale, alături de platforma EU AISPORT pentru management sportiv inteligent urban.

• Workshop 3: Securitate cibernetică, tehnologii cu dublă utilizare și revoluția IA. Workshop-ul a pus accent pe managementul riscurilor pe piețele civile și de securitate. Au fost explicate în detaliu obligațiile tehnice și termenele legale de raportare. De asemenea, s-au evidențiat bunele practici pentru IMM-uri reziliente (Thecon/OpenHub) și soluții inteligente bazate pe comportament în retail (Hyperion SentinelAI).

„Inteligența Artificială reconfigurează din temelii modul în care concepem securitatea pe piețele duale, civile și de apărare. Într-o eră în care amenințările sunt automatizate, reziliența cibernetică a IMM-urilor depinde de o guvernanță riguroasă. Directiva NIS2 impune o disciplină strictă: supravegherea din partea conducerii, înregistrarea exactă a tuturor activelor digitale, maparea dependențelor software și securizarea codului IA. Companiile trebuie să înțeleagă că securitatea nu mai este un cost administrativ, ci o condiție obligatorie de supraviețuire pe piață." **– Aline Vugrincic, Deputy Department Manager în cadrul Cybersecurity and Law Research Division, FZI Research Centre for Information Technology, Karlsruhe**

• Workshop 4: Comunități inteligente propulsate de IA. S-a demonstrat că un oraș inteligent se definește prin impactul real asupra cetățeanului. S-au prezentat succesele proiectului european PilotInnCities (aplicație de deșeuri geolocalizată ce a crescut rata de rezolvare la 67.88% și a eliminat 1.105 tone de deșeuri; un sistem conversational multi-agent testat la Comuna Măgurele ce oferă răspunsuri în 14 secunde pe bază de documente oficiale) și soluții AI în restaurarea patrimoniului construite de Art & Resturo Building ori gemeni digitali urbani pentru reziliență climatică generați de HEVECO Group.

„O comunitate inteligentă nu este nicidecum definită de numărul tehnologiilor implementate, ci de capacitatea de a le transforma în servicii mai bune, decizii fundamentate și beneficii măsurabile pentru cetățeni. Gemenii digitali pentru reziliență climatică, integrarea datelor satelitare Copernicus și sistemele GIS reprezintă instrumente prin care universitățile, companiile și administrațiile publice pot conlucra activ. Prin inițiativele noastre în regiunea Dunării, sprijinim transferul tehnologic real, punând tehnologia în slujba comunităților durabile și asigurând o colaborare strânsă între toți actorii din ecosistem." – **Prof. univ. dr. Irina Gabriela Rădulescu, Manager al Danube Engineering Hub (DEH) și membru în conducerea executivă a Wallachia eHub**

În cadrul summitului, experții au subliniat importanța consolidării guvernanței datelor și a securității cibernetice în procesul de transformare digitală. Discuțiile au evidențiat necesitatea respectării cerințelor GDPR privind protecția datelor cu caracter personal, evaluarea riscurilor și notificarea incidentelor de securitate, precum și a obligațiilor introduse prin Directiva NIS2 pentru entitățile vizate, inclusiv responsabilitatea conducerii, managementul riscurilor cibernetice și raportarea incidentelor semnificative în termenele prevăzute de legislație. Un accent deosebit a fost pus pe evaluarea maturității cibernetice, securizarea sistemelor bazate pe inteligență artificială și protejarea infrastructurilor digitale, evidențiindu-se faptul că respectarea cadrului de reglementare reprezintă nu doar o obligație legală, ci și un factor esențial pentru încredere, reziliență și competitivitate în economia digitală europeană.

Sesiunea III: Finanțare, evoluția către „AI Experience Centres" și succese românești

Axa centrală a combinat oportunitățile de finanțare (Programul TechUp Romania al Ministerului Finanțelor, POCIDIF 1.1.2 și Programul Regional București-Ilfov 1.7) cu excelența operațională. S-a stabilit o foaie de parcurs clară pentru ca EDIH-urile europene să evolueze spre AI Experience Centres – spații de experimentare bazate pe modelul „Proof of Value". ICI București a demonstrat cum pune infrastructura de calcul de înaltă performanță (HPC), rețeaua EuroCC și AI Factories la dispoziția startup-urilor. În cadrul poveștilor românești de succes, sub coordonarea Wallachia eHub, au fost prezentate inovații de excepție: Tempex, un model de inteligență artificială care integrează dimensiunea temporală pentru îmbunătățirea preciziei algoritmilor, soluții enterprise bazate pe software agil și blockchain (T2 SRL), sisteme de asistență administrativă (Geseidl Consulting Group), platforme digitale avansate de turism și decizie (TOBC) și tehnologii antreprenoriale inovatoare (PeachART/Tejas Development).

Sufletul comercial al summitului a fost reprezentat de sesiunile intense de Innovation Matchmaking, care au facilitat contacte și discuții pentru viitoare colaborări între companii tehnologice, IMM-uri și investitori europeni. În a doua zi (30 Octombrie), conceptul „AI in Action" a prins viață prin 4 opțiuni de vizite tehnologice în teren: vizită la sediul global UiPath pentru demonstrații de Agentic AI; Forbes 30 Under 30 Forum dedicat tinerilor inovatori; vizită extinsă la Târgul INDAGRA pentru digitalizarea sectorului agrifood (reprezentând fundamentul viitorului comunicat dedicat agriculturii verde) și explorarea laserului de mare putere Extreme Light Infrastructure (ELI-NP) de la Măgurele.

Summitul INNOPRO 2026 a fost organizat în cadrul proiectului Wallachia eHub 2.0 (EC/101256760 | Cod MySMIS 2021: 365701), ca parte a demersurilor dedicate susținerii inovării și accelerării transformării digitale

Pentru **informații suplimentare** accesați canalele oficiale ale proiectului Wallachia eHub2.0.

Cu stimă, echipa Wallachia eHub2.0

Email: weh@spiruharet.ro
Website: https://weh2.spiruharet.ro/
Facebook: https://www.facebook.com/profile.php?id=61557076721864
YouTube: https://www.linkedin.com/company/wallachia-ehub

Opinia națională
ISSN 1221-4019
ISSN 1841-4265 (online)
www.opinianationala.ro
www. facebook.com/opinianationala
Strada Fabricii nr. 46G, sector 6, București
Telefon/fax: 021 316 97 91
Centrală: 021 316 97 85, 021 316 97 86, 021 316 97 87, interior 168
e-mail: opinia@spiruharet.ro
ISO 9001 certificat nr. 639C

***TEHNOREDACTARE*:** Vasilichia Dinu

Stimați cititori,
Dorim să fiți partenerii noștri în elaborarea publicației *Opinia națională*. De aceea, vă adresăm invitația de a ne transmite opinii, informații, idei de larg interes național, pe care să le publicăm în edițiile viitoare. Așteptăm cu interes și propuneri privind conținutul publicației.

REVISTA *OPINIA NAȚIONALĂ*
este editată de
FUNDAȚIA *ROMÂNIA DE MÂINE*
Tiparul executat de
TIPOGRAFIA FUNDAȚIEI *ROMÂNIA DE MÂINE*

Răspunderea pentru conținutul textelor publicate aparține autorilor.

Vizită *Erasmus* la Facultatea de Inginerie şi Informatică

Securitatea viitorului, între ameninţări cibernetice, inteligenţă artificială şi cooperare internaţională.

Cum arată securitatea într-o lume în care atacurile cibernetice pot afecta infrastructuri naţionale, inteligenţa artificială poate influenţa decizii strategice, iar conflictele se desfăşoară simultan pe câmpul de luptă şi în spaţiul digital? Acestea au fost câteva dintre temele abordate în cadrul unei vizite academice *Erasmus*, desfăşurate la Facultatea de Inginerie şi Informatică la sfârşitul lunii octombrie 2026.

Evenimentul a reunit cadre didactice şi studenţi ai Facultăţii de Inginerie şi Informatică, care au avut oportunitatea de a participa la prezentări şi discuţii cu reprezentanţi ai Universităţii *WSB Merito* din Poznań, Polonia, într-un context dedicat schimbului internaţional de cunoştinţe şi experienţe academice. Delegaţia universitară poloneză a fost însoţită şi prezentată de **conf.univ.dr. Eugen GHIORGHIŢĂ**, din cadrul Facultăţii de Ştiinţe Economice (Bucureşti), Universitatea *Spiru Haret.*

Unul dintre invitaţi, **prof. univ. dr. Zbigniew LENARCZYK**, din cadrul Departamentului de Securitate Internă al Universităţii *WSB Merito*, a susţinut două prezentări dedicate unor teme de actualitate: *„The Role of NATO and the European Union in Shaping International Security in the Strategic and Pragmatic Aspect”* şi *„The Current Security Threats and Challenges”*.

Prezentările au oferit o perspectivă asupra modului în care NATO şi Uniunea Europeană contribuie la securitatea internaţională, asupra transformării ameninţărilor contemporane şi asupra rolului tot mai important al tehnologiilor digitale în apărarea statelor.

Cybersecurity: când un atac informatic devine o problemă de securitate naţională.

Unul dintre subiectele centrale a fost evoluţia ameninţărilor cibernetice şi integrarea acestora în strategiile moderne de securitate. Într-o societate dependentă de infrastructuri informatice, comunicaţii digitale şi sisteme automatizate, atacurile cibernetice pot depăşi rapid nivelul unui incident IT. Compromiterea reţelelor guvernamentale, perturbarea sistemelor energetice, atacurile asupra infrastructurilor critice sau manipularea informaţiilor pot produce efecte economice, sociale şi strategice.

În cadrul prezentărilor au fost abordate ameninţările hibride, operaţiunile cibernetice, sabotajul şi dezinformarea, precum şi necesitatea cooperării dintre NATO şi Uniunea Europeană pentru consolidarea rezilienţei infrastructurilor digitale.

Un punct de interes l-a constituit conceptul de operaţiuni multidomeniu (*Multi-Domain Operations*), în care securitatea cibernetică este integrată cu operaţiunile terestre, aeriene şi spaţiale. În acest context, informaţia, sistemele de comandă şi control şi comunicaţiile securizate influenţează direct capacitatea de reacţie şi apărare.

Discuţiile au permis înţelegerea unei realităţi actuale: un atac asupra unei infrastructuri digitale poate avea consecinţe comparabile, în anumite situaţii, cu cele ale unei acţiuni fizice, iar protecţia spaţiului cibernetic reprezintă o componentă a securităţii naţionale.

Inteligenţa artificială: instrument de apărare sau multiplicator al ameninţărilor?

Un alt subiect de interes a fost rolul inteligenţei artificiale în transformarea mediului de securitate internaţional. Prezentările au evidenţiat atât oportunităţile oferite de AI şi de tehnologiile emergente, cât şi riscurile asociate utilizării lor abuzive.

Un exemplu analizat în materialele prezentate a fost fenomenul *deepfake*, prin care materiale audio şi video generate sau modificate cu ajutorul inteligenţei artificiale pot reproduce convingător identitatea unei persoane. Astfel de tehnologii ridică probleme privind autenticitatea informaţiei, încrederea publică şi protecţia proceselor democratice.

În acest cadru, au fost aduse în atenţie şi provocările legate de suveranitatea digitală europeană, dependenţa de tehnologii strategice, sistemele autonome şi utilizarea AI în procesele de securitate şi apărare.

Pentru studenţii Facultăţii de Inginerie şi Informatică, aceste teme au oferit o legătură directă între cunoştinţele tehnice dobândite în cadrul studiilor şi aplicaţiile lor în domenii precum cybersecurity, inteligenţă artificială, infrastructuri critice şi managementul riscurilor.

NATO şi Uniunea Europeană în faţa noilor ameninţări. O parte importantă a prezentărilor susţinute de profesorul Zbigniew Lenarczyk a vizat rolul NATO şi al Uniunii Europene în menţinerea securităţii internaţionale. Au fost analizate mecanismele de apărare colectivă, principiile cooperării dintre statele membre şi necesitatea adaptării strategiilor de securitate la ameninţările actuale.

În contextul războiului din Ucraina, al intensificării ameninţărilor hibride şi al dependenţei crescute de infrastructuri digitale, cooperarea dintre organizaţiile internaţionale capătă noi dimensiuni operaţionale.

NATO contribuie prin mecanismele de apărare colectivă, planificarea militară şi capabilităţile de descurajare, în timp ce Uniunea Europeană dispune de instrumente economice, legislative şi industriale care pot susţine securitatea şi reziliența statelor membre.

Un subiect relevant pentru participanţi a fost necesitatea coordonării dintre aceste organizaţii în domeniul apărării cibernetice, al protecţiei infrastructurilor critice şi al combaterii ameninţărilor hibride.

Materialele academice ale delegaţiei au abordat şi perspectiva securităţii personale, naţionale şi internaţionale, inclusiv războiul informaţional, atacurile asupra infrastructurilor IT şi transformarea spaţiului cibernetic într-un domeniu de confruntare strategică.

Dialog academic despre provocările tehnologice ale prezentului. Vizita a oferit studenţilor şi cadrelor didactice posibilitatea de a aborda securitatea dincolo de perspectiva strict tehnică, prin corelarea informaticii cu relaţiile internaţionale, apărarea şi politicile europene.

Subiectele discutate au evidenţiat nevoia unei pregătiri interdisciplinare. Înţelegerea unui atac cibernetic presupune cunoştinţe despre reţele, sisteme informatice şi vulnerabilităţi tehnice, dar şi despre impactul asupra instituţiilor, economiei şi societăţii.

În mod similar, dezvoltarea şi utilizarea responsabilă a inteligenţei artificiale implică analiza riscurilor de securitate, protecţia datelor şi evaluarea efectelor produse de sistemele automatizate.

Evenimentul s-a desfăşurat în cadrul programului *Erasmus*, contribuind la schimbul de experienţă dintre Universitatea *Spiru Haret* şi Universitatea *WSB Merito* din Poznań.

Conf.univ.dr. Marius Iulian MIHĂILESCU

Adicţie şi stil de viaţă sănătos - dinamism şi complexitate în construirea echilibrului psiho-fizic

Invitat: dr.psih. Daniela SIMACHE, psiholog clinician principal (supervizor) şi psihoterapeut specialist în *Analiză Tranzacţională* (CTA-P), formator şi consilier în adicţii, consilier de dezvoltare personală cu competenţă în *Psihoaromaterapie*, cofondator *Esential Psy*

Locul desfăşurării: meet.google.com/ejn-dvpp-boe

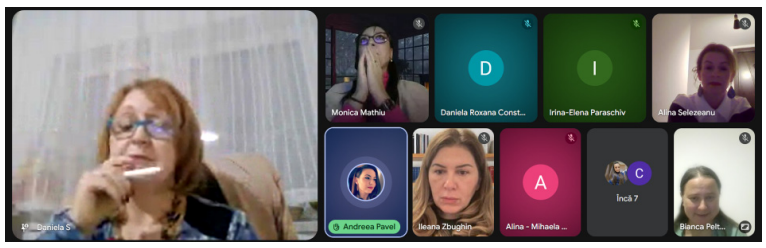
În data de 6 noiembrie 2026 a avut loc un nou eveniment din seria celor propuse prin proiectul ATELIER, desfăşurat de către Facultatea de Psihologie şi Ştiinţele Educaţiei, Bucureşti a Universităţii *Spiru Haret*.

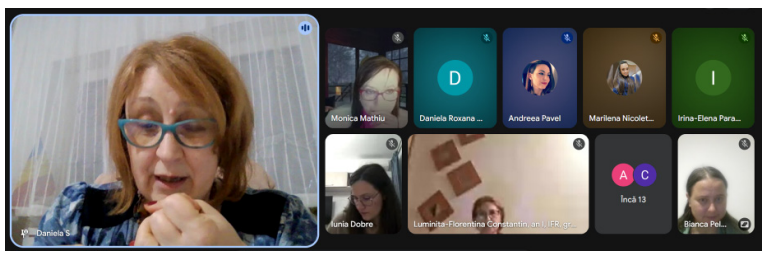
Dezbaterea cu tema ***Adicţie şi stil de viaţă sănătos – dinamism şi complexitate în construirea echilibrului psiho-fizic*** – şi-a propus să susţină nevoia studenţilor, viitorii specialişti, de a explora complexitatea construirii unui *Stil de viaţă sănătos* şi rolul evitării abuzului de substanţe şi a comportamentelor adictive pentru menţinerea unei stări de echilibru psihic şi a unei bune calităţi a vieţii, într-o prezentare dinamică ce s-a axat pe activităţile concrete desfăşurate atât în practica profesională, cât şi în viaţa personală.

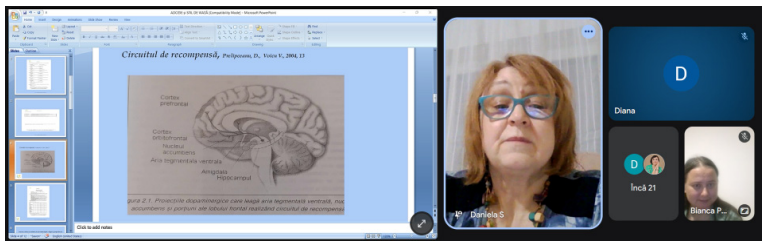
Atelierul a propus o lărgire a perspectivei de înţelegere şi abordare a adicţiei de substanţe (şi a adicţiilor în general) şi o integrare a acestei abordări în paradigma stilului de viaţă sănătos. Accentul a fost pus pe interconectarea puternică dintre comportamentele adictive şi gestionarea stresului, relaţionarea interpersonală şi socială şi chiar calitatea somnului; precum şi conexiunile puternice dintre comportamentele adictive şi activitatea fizică, respectiv, modul în care ne hrănim.

Au participat la dezbatere studenţi, cadre didactice ale Universităţii *Spiru Haret*, alţi oaspeţi, reprezentând domenii diferite de specializare.

Bianca PELTEA

Workshop

Magistratura fără filtru

Ce înseamnă, de fapt, să fii judecător sau procuror? Studenţii Facultăţii de Ştiinţe Juridice şi Ştiinţe Economice Constanţa, din cadrul Universităţii *Spiru Haret*, specializarea *Drept,* indiferent de anul de studiu, au fost invitaţi pe 9 noiembrie la workshopul „*Magistratura fără filtru*”, o discuţie deschisă cu oameni care o trăiesc zi de zi.

Invitat: judecător Adrian IONESCU, Preşedinte al Judecătoriei Constanţa

S-a discutat despre:

- Drumul spre magistratură: concursul de admitere la INM, pregătirea şi traseul profesional.
- Diferenţele dintre rolul de judecător şi cel de procuror.
- Independenţa, imparţialitatea şi presiunea deciziilor care schimbă vieţi.
- Volumul de muncă, responsabilitatea şi provocările zilnice ale funcţiei.
- „Întrebări fără perdea”, la care au primit răspunsuri sincere.

ZILELE BIBLIOTECII UNIVERSITARE

Biblioteca, bibliotecarul şi provocările erei digitale

Monica TOLEA,
bibliotecar, Facultatea de Ştiinţe Economice Câmpulung

Dacă am face un sondaj de opinie în care am întreba ce reprezintă biblioteca pentru un cititor (utilizator), multitudinea răspunsurilor primite ar pune în dificultate pe orice bibliotecar, indiferent de experienţa dobândită de acesta sau profesionalismul de care dă dovadă. Totuşi, această dilemă poate fi rezolvată dacă, atât bibliotecarii, cât şi utilizatorii, văd biblioteca publică, universitară, şcolară etc. drept o expresie a necesităţii umane de a învăţa şi perpetua cunoaşterea sub toate formele ei. Privită din punct de vedere istoric, evoluţia bibliotecilor se leagă în mod organic de istoria scrisului şi de istoria cunoaşterii înregistrate pe un suport. Astfel se poate spune că bibliotecile au progresat de la tăbliţele de lut organizate în arhive în Orientul Apropiat Antic la ecosistemele digitale ale cunoaşterii.

Însă ca în orice proces de evoluţie, atât bibloteca, cât şi bibliotecarul necesită transformări care să permită trecerea de la simpla gestionare a cărţilor la crearea de experienţe digitale inteligente prin intermediul inteligenţei artificiale.

Redefinirea bibliotecii în era digitală

De ceva vreme asistăm la un fenomen care este inevitabil în viețile noastre, şi anume trsnsformarea tuturor domeniilor de activitate şi a instituţiilor prin intermediul digitalizării şi al inteligenţei artificiale (AI). Cum era de aşteptat şi bibliotecile sunt supuse acestor transformări care au ca scop trecerea de la biblioteca tradiţională la biblioteca digitală. Această trecere este de fapt o evouţie structurală de la fondul documentar existent pe suport tipărit la baze de date online şi resurse multimedia ce pot fi accesate prin internet.

Totuşi, într-o eră digitală din ce în ce mai dinamică, nu trebuie să privim biblioteca tradiţională ca pe un concept depăşit, pentru că ştim că orice bibliotecă «trăieşte» prin cititorii ei şi din fericire încă mai sunt persoane care preferă să răsfoiască o carte din rafturi în liniştea unei săli de lectură, decât să acceseze aceeaşi carte pe internet. De asemenea, din exemplele de zi cu zi ştim că pentru a găsi o informaţie de calitate pe internet trebuie să ai o pregătire tradiţională.

Deşi opinia generală este că bibloteca tradiţională trebuie să se modernizeze şi să accepte faptul că numărul de cititori este într-un declin constant, în timp ce numărul de utilizatori de internet creşte exponenţial, nu trebie să ignorăm că: «O bibliotecă este o uşă spre numeroase vieţi» (Sharon Creech) şi procesul de digitalizare se va extinde pe o perioadă destul de lungă.

Având în vedere numeroasele proiecte prin care o mare parte a moştenirii culturale a lumii să fie transpusă în domeniul digital, bibloteca şi, implicit, bibliotecarul, trebuie nu numai să se adapteze noii realităţi, ci să şi devină conştienţi de avantajele şi dezavantajele digitalizării şi a provocărilor generate de inteligenţa artificială.

Astfel, o primă etapă a transformării bibliotecii a reprezentat-o trecerea de la bibloteca tradiţională la biblioteca hibrid, concept folosit pentru prima oară de Chris Rusbridge în anul 1998. *Biblioteca hibrid* reprezintă o structură info-documentară care îmbină în mod armonios resursele tradiţionale - cărţile tipărite, manuscrisele, periodicele - cu resursele electronice şi digitale - baze de date online, e-book-uri, cataloage informatizate etc.

O bibliotecă hibrid se caracterizează prin următoarele proprietăţi: a) *dublă natură,* prin care accesul este oferit atât la rafturile fizice şi la sala de lectură, cât şi la platformele digitale la distanţă prin intermediul dispozitivelor inteligente; b) *evoluţie,* prin situarea între biblioteca tradiţională şi biblioteca digitală; c) *interfeţe integrate,* prin utilizarea sistemelor unificate de căutare prin care utilizatorii pot găsi simultan un volum tipărit şi un articol în format PDF; d) *personal specializat* prin formarea profesională a bibliotecarilor, atât în ştiinţele tradiţionale ale informării şi conservării fondului documentar, cât şi în deprinderea de abilităţi informatice care să le permită navigarea pe internet prin intermediul instrumentelor digitale; e*) rol social* şi *cultural,* prin menţinerea statutului de spaţiu comunitar fizic de învăţare şi colaborare totodată adaptat la noile tehnologii.

Însă şi acest tip de bibliotecă se confruntă cu provocări generate de drepturile de autor, inegalitatea accesului şi arhivarea pe termen lung. Totuşi, succesul poate fi atins dacă se îndeplinesc următoarele obiective: • *Integrarea colecţiilor* le permite utilizatorilor căutarea în catalogul electronic, atât a cărţilor existente în format fizic, cât şi a e-book-urilor, a revistelor ştiinţifice disponibile online sau a bazelor de date; • *Spaţiile flexibile şi multifuncţionale* sunt împărţite în: zone de socializare şi co-working, zone de linişte şi laboratoare tehnologice; • *Competenţe noi pentru biblotecari* care presupun consultare informaţională pentru utilizatori în ceea ce priveşte alfabetizarea digitală şi oferirea suportului în cercetare; • *Tehnologii emergente* şi automatizarea anumitor activităţi, precum împrumutul şi returnarea rapidă a cărţilor, emiterea de notificări pentru returnări, posibilitatea de a rezerva locuri în sala de lectură prin telefon etc.

La nivel mondial exemplele de succes ale biblitecii de tip hibrid sunt multiple, dar biblioteca care poate fi considerată drept un etalon global este *Biblioteca Oodi* din Finlanda care îmbină în mod armonios colecţia impresionantă de cărţi cu săli cinematografice, ateliere de cusut şi imprimante 3D într-un spaţiu arhitectural spectaculos. Dar, deşi apariţia bibliotecii hibrid a însemnat o etapă de evoluţie importantă în parcursul spre digitalizare a tuturor tipurilor de biblioteci, inclusiv cele universitare, se pare că utilizatorii şi contextul informaţional global au condus către apariţia bibliotecilor digitale şi virtuale.

Astfel, *biblioteca digitală* a apărut ca o consecinţă directă a dezvoltării în ritm accelerat a tehnologiilor informaţiei şi este percepută ca o platformă care permite utilizatorilor să lucreze într-un mediu electronic şi hipertextual. O *bibliotecă digitală* (denumită şi *virtuală* sau *electronică*) este un tip de bibliotecă în care sunt adunate diverse materiale în format digital. Acestea pot fi texte, materiale vizuale, audio sau video, fiind stocate în format electronic. (Coravu, Robert, *„Bibliotecă automatizată, bibliotecă digitală, bibliotecă virtuală, bibliotecă hibridă. Delimitări conceptuale”*, Academia.edu) *Biblioteca digitală* are ca puncte de sprijin trei piloni: *colecţiile digitale (conţinutul digital), tehnologiile de informare şi comunicare* şi *utilizatorii*. Astfel, biblioteca digitală este considerată, în egală măsură, atât un concept organizaţional, cât şi o structură stabilă. Conceptual, acest tip de bibliotecă poate fi reprezentat ca în figura 1.1.

Fig. 1.1. Conceptul de *bibliotecă digitală* (sursa: Stock Photo-Alamy)

Principalele obiective atribuite *bibliotecilor digitale* sunt: • conservarea patrimoniului; • accesibilitatea extinsă; • educaţia şi cercetarea. De asemenea, *bibliotecile digitale* pot avea şi *obiective specifice* destinate unor proiecte naţionale, precum *Biblioteca Digitală Naţională* şi *E-cultura*: • un punct unic de acces; • compatibilitatea internaţională; • diversificarea conţinutului.

Toate aceste obiective necesită perseverenţă şi eforturi susţinute din partea tuturor actorilor implicaţi în procesele de digitalizare a numărului tot mai mare de documente de bibliotecă. Să vedem ce caracteristici importante au aceste obiective:

- Conservarea patrimoniului presupune protejarea şi promovarea patrimoniului cultural scris care se regăseşte de cele mai multe ori pe o hârtie veche sau foarte fragilă, pe care timpul şi condiţiile de păstrare şi-au lăsat amprenta. În acest context, misiunea bibliotecii digitale este de a proteja fizic aceste documente furnizând utilizatorilor documentul dorit în format digital. De asemenea, documente precum hărţile vechi, publicaţiile etc. pot fi asigurate prin copii de siguranţă. Toate aceste demersuri se realizează pentru a oferi acces gratuit la documentele digitalizate, atât publicului larg, cât şi cercetătorilor de oriunde.

- Accesibilitatea extinsă presupune conceperea unor platforme online capabile să pună la dispoziţia publicului larg un volum mare de resurse culturale, educaţionale şi ştiinţifice prin eliminarea barierelor de natură fizică, tehnologică sau de abilităţi. În ţara noastră, toate demersurile efectuate pentru accesibilitatea extinsă urmează standardele globale ***WCAG (Web Content Accessibility Guidelines)*** şi directiva europeană referitoare la accesibilitatea web.

Pentru ca *biblioteca digitală* să devină complet accesibilă, trebuie să integreze următoarele funcţionalităţi: • compatibilitate cu cititoarele de ecran • interfaţă adaptabilă • navigare exclusivă de la tastatură şi multimodalitate. Toate aceste facilităţi optimizează accesul la fondul documentar al mai multor utilizatori, printre care se regăsesc şi persoanele cu diferite dizabilităţi.

- Educaţia şi cercetarea la nivelul *bibliotecii digitale* reprezintă elemente de importanţă majoră ce contribuie la transformarea parcursului academic al tuturor utilizatorilor bibliotecilor din mediul educaţional. Însă şi *bibliotecile digitale* au evoluat de la statutul de simple depozite electronice la acel hub dinamic de cunoaştere care susţine în mod direct mişcările de *Open Sicience* şi *Open Education.* Practic, *biblioteca digitală* contribuie la democratizarea accesului la procesul educaţional, prin eliberarea tuturor barierelor de natură geografică şi temporală. Astfel, pentru orice participant la procesul educaţional, învăţarea devine mult mai facilă şi eficientă cu ajutorul avantajelor oferite de digitalizare şi de inteligenţa artificială.

Poate că încă nu ne dăm seama de impactul pe care îl au *bibliotecile digitale* în educaţie, însă este de ajuns să ne amintim de perioada pandemiei de COVID 19 când accesul fizic a fost foarte limitat, inclusiv în instituţiile de învăţământ şi pentru toţi cei implicaţi; salvarea a venit de la accesul universal şi permanent la diferite resurse de învăţare care se regăsesc cu uşurinţă în bibliotecile digitale. Realitatea post pandemie a accelerat procesul de digitalizare din cadrul bibliotecilor, acestea devenind hub-uri educaţionale cu un număr sporit de utilizatori. Totodată, bibliotecile digitale au fost incluse în diverse proiecte educaţionale care contribuie la îmbunătăţirea platformelor de e-learning ce vin în sprijinul tuturor actorilor implicaţi în procesul educaţional. În ţara noastră sunt dezvoltate mai multe platforme educaţionale, precum: *Livresq*, *Matejoaca*, *REI Plus* etc., unele dintre acestea conţinând şi inteligenţă artificială care contribuie la eficientizarea proceselor didactice şi de învăţare.

Concomitent cu transformările digitale la care sunt supuse bibliotecile, creşte şi interesul acestora pentru desfăşurarea de cursuri sau proiecte care să contribuie la dezvoltarea abilităţilor digitale, atât a utilizatorilor proprii, cât şi a altor persoane din cadrul comunităţii.

Bibliotecile digitale sunt implicate activ şi în demersurile de cercetare ale utilizatorilor prin centralizarea resurselor complexe, eficientizarea documentării şi interconectarea globală. Pentru a ajunge la rezultate optime, trebuie avută în vedere promovarea accesului liber, online a documentelor în format digital, care să favorizeze schimbul de idei şi informaţii. Cert este că o *bibliotecă digitală* oferă numeroase avantaje, atât utilizatorilor, cât şi creatorilor ei. Printre aceste avantaje sunt: • furnizarea celor mai rapide modalităţi de acces la informaţii şi îmbunătăţirea procesului de căutare şi consultare a documentelor (Nicoleta-Roxana Dinu, *Biblioteca digitală – abordare teoretică)*; • accesarea simultană a documentelor digitale, atât online, cât şi local, de către mai mulţi utilizatori, indiferent de zona geografică din care aceştia provin; • conservarea documentelor originale rare sau supuse deteriorării; permite procesări de texte, grafice, figuri, scheme, imagini fixe, clipuri sau sunete; • densitatea de informaţii cuprinsă în documentele digitale nu reprezintă un impediment pentru spaţiul fizic din bibliotecă; • contribuie la optimizarea managementului documentelor de bibliotecă, prin crearea depozitelor de documente şi a informaţiilor structurate; • sporirea numărului de noi utilizatori; • susţine accesul egal la informaţie pentru toate tipurile de utilizatori, inclusiv pentru cei cu anumite dizabilităţi fizice; • oferă vizibilitate internaţională instituţiei care o deţine.

Biblioteca digitală prezintă anumite dezavantaje generate de aspectele legislative referitoare la acordurile de licenţă şi drepturile de autor, de costuri ridicate la achiziţia tehnologiei utilizate, de instruirea personalului şi crearea de metadate. Dacă privim înapoi, observăm că evoluţia bibliotecii digitale a parcurs un drum destul de lung, de la simplele baze de date textuale de la început, până la reţelele integrate hibride şi platforme cloud. Astăzi, *bibliotecile digitale* combină accesul deschis cu funcţii de căutare avansată, conţin metadate complexe şi au rolul de centre digitale pentru comunitate.

Biblioteca virtuală a apărut ca o extensie a bibliotecii digitale şi de cele mai multe ori desemnează, fie un spaţiu online, fie un portal bazat pe reţele de calculatoare care oferă accesul la resurse ce se regăsesc în baze de date diferite sau în bibliotecile electronice.

Profesionalismul bibliotecarului în era digitală

„Sunt puţine profesiile în perimetrul cărora s-au produs schimbări atât de esenţiale şi atât de profunde cum este cazul *biblioteconomiei şi ştiinţei informării*”. (Ion Stoica)

Transformările digitale aflate în plină evoluţie în toate bibliotecile din reţeaua naţională şi-au pus amprenta şi pe rolul *bibliotecarului* care, dintr-un păstrător al cărţilor în format fizic, a devenit un ghid de importanţă majoră în lumea informaţiilor. În zilele noastre, bibliotecarul este cel care rezolvă problemele complexe de acces la informaţii de calitate şi foloseşte metode raţionale de gestionare a schimbărilor survenite, asigurând o dezvoltare durabilă a bibliotecii. În acest mod, el contribuie la creşterea prestigiului instituţiei din care face parte, precum şi la modelarea imaginii profesiei de bibliotecar. Particularitatea profesiei de bibliotecar este reprezentată de dualitatea ei: pe de o parte, valoarea constantă a bibliotecarului, care rezultă din activitatea de dezvoltare a colecţiilor, deseminarea cunoştinţelor şi informaţiilor, îndeplinirea cu abnegaţie a funcţiilor informaţionale, educaţionale şi culturale, iar pe de altă parte rolul bibliotecarului este de a conserva patrimoniul cultural acumulat până în prezent. Ambele funcţii sunt puse în aplicare astfel încât să evidenţieze corelaţia dintre ele şi să contribuie la formarea competenţelor şi abilităţilor lui profesionale şi să presteze servicii calitative şi atractive pentru utilizatori.

Biblioteca secolului XXI este o bibliotecă informatizată ce pune în valoare atuurile noilor tehnologii informatice şi de telecomunicaţie transformând modul de acces la informaţii, activitatea de organizare a colecţiilor şi întreaga activitate de informare. Toate aceste transformări şi-au pus amprenta şi pe angajaţii din cadrul bibliotecii care trebuie să dea dovadă de o capacitate deosebită de a învăţa lucruri noi şi de a se adapta cerinţelor generate de noua eră digitală. Faptul că *biblioteca tradiţională* are în centru cartea, iar *biblioteca digitală* îşi centrează activitatea pe utilizatori, rolul bibliotecarului este indispensabil pentru asigurarea celor mai bune servicii de bibliotecă şi astfel el devine un intermediar activ între utilizatori şi sursele de informare. Însă, ca în orice profesie, şi profesia de bibliotecar necesită o educaţie profesională continuă, precum şi o creativitate şi flexibilitate în gândire care îl ajută să dezvolte şi să obţină noi cunoştinţe şi aptitudini profesionale. Toate aceste cunoştinţe şi abilităţi dobândite trebuie să fie operaţionale, adică validate şi puse în practică.

ZILELE BIBLIOTECII UNIVERSITARE

Activitatea desfăşurată de bibliotecar este diversă şi se manifestă prin aplicarea eficientă a experienţelor acumulate anterior şi prin capacitatea de a găsi soluţii noi pentru rezolvarea aceleiaşi probleme care presupune dezvoltarea de forme noi, mijloace şi tehnici de transfer de informaţii. Pentru a ţine pasul cu noile tendinţe digitale, bibliotecarul trebuie să studieze cele mai eficiente practici, să înveţe constant şi să îşi fortifice competenţele profesionale. Introducerea inovaţiilor în cadrul serviciului de bibliotecă presupune instruirea bibliotecarului într-o atitudine creativă faţă de muncă, eficientizarea proceselor de bibliotecă, soluţionarea provocărilor care apar pe parcurs, activitate analitică etc.

Obiectivele activităţii bibliotecarului sunt realizate cu ajutorul cercetărilor ştiinţifice moderne, prin practică bibliotecară avansată şi coordonarea acţiunilor cu nevoile utilizatorilor şi, implicit, a comunităţii din care face parte.

Competenţele profesionale ale bibliotecarului se referă la capacitatea de aplicare a cunoştinţelor şi a abilităţilor în desfăşurarea profesiei, incluzând capacitatea de răspuns prompt la probleme neprevăzute, educarea utilizatorului, realizarea unor proiecte practice, autonomia, flexibilitatea, colaborarea cu mediul profesional şi integrare în fluxul de lucru, deprinderi pentru munca în echipă, pentru utilizarea creativă a mediilor electronice pentru discuţii profesionale, cunoaşterea temeinică a resurselor informaţionale, modalităţi de a accesa informaţia, utilizarea noilor tehnologii. (Rodica Sobieski-Camerzan, Lilia Canţîr, *Profesionalismul personalului bibliotecar în era tehnologiilor informaţionale,* în Materiale ale Conferinţei ştiinţifice internaţionale *Teoria şi practica administrării publice*)

În contextul digitalizării bibliotecilor, noile roluri ale bibliotecarului sunt: • *Broker şi evaluator de informaţii*. Într-o lume care practic abundă de informaţii, bibliotecarul este cel care oferă sprijin cititorilor pentru a distinge fake news-urile, pentru a selecta surse sigure şi pentru a aplica gândirea critică; • *Arhitect şi manager al cunoaşterii.* Bibliotecarul este cel care organizează bazele de date, arhivele digitale, cataloagele online şi resursele electronice (e-books, clipuri video, etc.); • *Formator în educaţia digitală.* În lumea digitală a bibliotecii, bibliotecarul este un ghid al utilizatorilor pe care îi instruieşte în utilizarea sigură, responsabilă şi eficientă, atât a tehnologiilor informatice, cât şi a instrumentelor de căutare; • *Partener comunitar şi facilitator.* Acest rol este generat de transformarea bibliotecii dintr-un spaţiu silenţios într-un hub cultural în care au loc diverse evenimente şi cursuri de digitalizare pentru utilizatorii bibliotecii şi pentru cei interesaţi de lumea virtuală.

Concomitent cu transformarea bibliotecilor prin digitalizare şi inteligenţă artificială are loc şi transformarea bibliotecarului prin dobândirea de noi competenţe şi abilităţi care să îl ajute să răspundă provocărilor generate de modernizarea serviciilor de bibliotecă şi diversificarea resurselor de informare şi documentare.

Răspunsul la toate provocările este reprezentat de formarea profesională continuă a bibliotecarului, pentru a fi capabil să abordeze cu uşurinţă cerinţele diverşilor utilizatori, inclusiv ale celor care nu se pot dezlipi de lumea virtuală.

Concluzii

Marile valori care au contribuit la prestigiul bibliotecilor şi le-au asigurat supravieţuirea de-a lungul timpului au fost: spaţiul, cărţile (fondul documentar) şi potenţialul intelectual. Era digitală a adăugat acestor piloni şi tehnologiile informatice fără de care biblioteca modernă nu mai poate fi concepută.

În contextul digitalizării bibliotecii şi al apariţiei inteligenţei artificiale, remodelarea bibliotecii şi a profesiei de bibliotecar a devenit o necesitate benefică pentru toţi cei implicaţi în numeroasele proiecte desfăşurate la nivelul bibliotecilor de orice tip.

Multe voci spun că biblioteca tradiţională nu va mai putea supravieţui în era digitală, dar eu cred că aceasta va continua să existe, sub forma bibliotecii hibrid, în care tradiţionalul este îmbinat în mod armonios cu noile tendinţe virtuale, şi că bibliotecarul, care îşi iubeşte din plin profesia şi se identifică cu biblioteca şi cu cititorii ei, nu va fi înlocuit de un chatbot indiferent de cât de informat şi simpatizat este acesta.

De asemenea, cred că biblioteca va exista atâta timp cât oamenii văd în carte un prieten drag şi nu o sursă de informare impersonală.

Bibliografie: 1. Coravu, Robert, *Bibliotecă automatizată, bibliotecă digitală, bibliotecă virtuală, bibliotecă hibridă. Delimitări conceptuale.* 2. Dinu, Nicoleta-Roxana, *Biblioteca digitală – abordare teoretică.* 3. Sobieski-Camerzan, Rodica, Canţîr, Lilia, *Profesionalismul personalului bibliotecar în era tehnologiilor informaţionale.*

Biblioteca 2030 – Vom mai şti să gândim fără ajutorul tehnologiei?

Pornind de la această idee, gândurile au început să fie personale, îmi imaginez biblioteca anului 2030 ca pe un loc în care cărţile vor împărţi spaţiul cu ecranele, iar liniştea lecturii va fi însoţită de răspunsurile oferite de inteligenţa artificială. Va fi, fără îndoială, o bibliotecă modernă, dar mă întreb dacă va fi şi una în care oamenii vor continua să înveţe cu adevărat. Astăzi, inteligenţa artificială ne simplifică multe activităţi, ne ajută să redactăm texte, să rezolvăm probleme şi să găsim rapid informaţii. Este comod să primim un răspuns în câteva secunde, în loc să răsfoim pagini, să comparăm surse şi să căutăm explicaţii. Dar oare această comoditate nu ne poate face să uităm tocmai procesul prin care ajungem la cunoaştere? Când primim totul gata explicat, riscăm să nu mai avem răbdarea de a descoperi singuri şi riscăm ca mai târziu, în timp, să credem că noi chiar am ştiut de la bun început

ceea ce am cerut *inteligenţei*. Chiar dacă la început întrebările nu au fost puse bine, astfel încât să rezulte generări satisfăcătoare ale aplicaţiiilor, azi am ajuns să ştim să cerem răspunsuri unei aplicaţii, dar ştim să le verificăm sau să le înţelegem. Nu este acesta un paradox al epocii moderne: avem acces la mai multă informaţie ca oricând, dar riscăm să aprofundăm tot mai puţin? Poate că analfabetismul viitorului nu va însemna doar incapacitatea de a citi şi de a scrie, ci şi incapacitatea de a gândi independent, de a interpreta un text şi de a distinge informaţia corectă de cea înşelătoare. De aceea, biblioteca nu trebuie să devină doar un centru de acces la tehnologie. Ea trebuie să rămână locul în care învăţăm să punem întrebări, să ne îndoim, să cercetăm şi să ne formăm propriile concluzii. *În biblioteca anului 2030, aş păstra cartea, lectura şi bucuria descoperirii. Aş folosi inteligenţa artificială pentru a completa învăţarea, nu pentru a o înlocui. Viitorul nu ne cere să alegem între carte şi tehnologie, ci să ştim când şi cum să le folosim.* Pentru mine, adevărata provocare a bibliotecii viitorului nu este cât de repede ne poate oferi informaţii, ci dacă va continua să formeze oameni care ştiu să gândească şi atunci când nu au un algoritm care să gândească în locul lor.

Oana Luiza OPRĂNESCU, bibliotecar,
Facultatea de Ştiinţe Juridice,
Economice şi Administrative Craiova

Adaptare, inovare şi noi roluri profesionale în biblioteca universitară în era transformării digitale

Transformarea digitală reprezintă un factor important care influenţează evoluţia instituţiilor de învăţământ superior, modifând procesele de documentare şi cercetare ştiinţifică. În acest context, biblioteca universitară este chemată să îşi redefinească misiunea prin diversificarea serviciilor pe care le oferă şi să valorifice oprtunităţile oferite de noile tehnologii.

Dincolo de digitalizarea colecţiilor şi extinderea accesului la resursele electronice de învăţare, transformarea digitală persupune schimbări organizaţionale şi profesionale, care impun dezvoltarea de noi competenţe şi asumarea unor roluri adaptate cerinţelor mediului academic contemporan.

Biblioteca universitară, în contextul actual al transformării digitale, devine, dintr-un spaţiu de conservare şi consultare a documentelor, un centru dinamic de informare, inovare, cercetare şi învăţare destinat studenţior, cadrelor didactice şi cercetătorilor.

În contextul transformării digitale în mediul universitar, importanţa bibliotecii universitare este susţinută constant prin necesitatea adaptării personalului la noile tehnologii şi implementarea cu succes a programelor de digitalizare a colecţiilor bibliotecii, accesul la resursele electronice de învăţare şi adaptarea cu succes la dinamica schimbărilor nevoilor utilizatorilor.

Adaptarea nu presupune doar achiziţia de echipamente şi programe informatice noi, ci şi schimbarea modului de organizare a muncii şi a relaţionării cu utilizatorii.

Inteligenţa artificială, serviciile virtuale şi automatizarea serviciilor vin în ajutorul studenţilor, cadrelor didactice şi cercetătorilor prin noile metode de sprijin ale cercetării. Pentru implementarea acestor servicii apar noile roluri profesionale ale personalului care deserveşte biblioteca: adaptarea la nou şi la provocările oferite de IA prin dezvoltarea competenţelor digitale şi a educaţiei informaţionale, venind în sprijinul utilizatorilor. Accentul se pune pe securitatea datelor, accesul echitabil la informaţie şi utilizarea inteligenţei artificiale cu responsabilitate.

Inovarea în acest context presupune regândirea serviciilor digitale integrate prin platforme de acces la resurse, cataloage online, servicii de referinţe virtuale şi instrumente care facilitează descoperirea literaturii ştiinţifice.

Bibliotecarul contemporan îşi păstrează funcţiile tradiţionale pe care le completează cu responsabilităţi ce necesită competenţe digitale, informaţionale, pedagogice şi de comunicare. Transformarea digitală este în egală măsură un proces tehnologic, organizaţional şi profesional.

Succesul bibliotecii universitare depinde de capacitatea acesteia de a combina şi de a îmbina infrastructura digitală cu expertiza umană, de a răspunde nevoilor academice şi de a reuşi să capabilizeze personalul în a gestiona eficient schimbările.

Succesul transformării digitale depinde de echilibrul dintre infrastructură, competenţele umane, inovare şi orientarea către utilizator. Biblioteca viitorului va fi performantă prin cantitatea de resurse digitale pe care le pune la dispoziţia utilizatorilor şi prin capacitatea de a-i ajuta pe utilizatori în a le identifica şi a le folosi responsabil.

Gabriela VIŞAN, bibliotecar, Centrul Braşov
- Facultatea de Ştiinţe Juridice şi Ştiinţe Economice, Braşov

Biblioteca - un mediator competent între studenţi şi cunoaştere

Competenţa informaţională oferă capacitatea de a căuta, evalua, utiliza şi crea informaţii în mod eficient, pentru a-şi atinge obiectivele personale, sociale, profesionale şi educaţionale.

Într-o bibliotecă este importantă înţelegerea modului în care sunt clasificate şi aranjate cărţile, revistele şi materialele digitale dar, adesea, prima treaptă necesară pentru a ajunge la ***information literacy*** (cultura informaţiei) este abilitatea mai amplă de a căuta, evalua critic şi folosi corect informaţia din orice sursă.

Definitie data de Unesco cf site-ului official -https://www.unesco.org/en/query-list/i/information-literacy.

Un alt termen folosit este ***Library literacy***,care reprezintă gradul de familiarizare şi competenţa unei persoane în utilizarea resurselor, serviciilor şi sistemelor de organizare dintr-o bibliotecă

Bibliotecarii sunt obligaţi în a se perfecţiona continuu in ceea ce priveşte diferitele moduri de acces la informaţie. Ei trebuie să uşureze navigarea în noianul informaţional, să ştie: • la ce resurse on-line are acces biblioteca • care sunt cele mai adecvate resurse pentru o anumită nevoie informaţională • oferă link-uri către materiale care nu sunt disponibile în propria bibliotecă dar pot fi accesate în alte biblioteci.

Remarcă! Bibliotecarii sunt indispensabili utilizatorilor (conştientizează care sunt nevoile utilizatorilor, obţin feed-back-ul de la ei şi au obligaţia de a transforma feed back-ul în servicii). Sunt şi aspecte legate de cunoaştere a ceea ce înseamnă cultura informaţiei, aspecte din ce în ce mai necesare.

Cei patru piloni ai bibliotecii universitare din 2030:

1. Integrarea Inteligenţei Artificiale (*Smart Libraries*). Proiecte recente de modernizare din mediul academic românesc şi internaţional (precum iniţiativa *MoveLibrary* lansată de Academia Oamenilor de Ştiinţă din România în colaborare cu mari biblioteci centrale universitare) setează standardul pentru 2030.

2. Regândirea spaţiului fizic: de la linişte la colaborare. Deşi zonele de studiu individual silenţios persistă prin capsule izolate fonic (quiet pods), accentul cade pe **învăţarea conectată**. Bibliotecile devin inima campusului, în strânsă legătură cu serviciile de IT, suportul academic, laboratoarele de inovare.

3. Colecţii orientate spre Servicii şi *Open Data*. Bibliotecile gestionează depozite complexe de date ştiinţifice (*Data Repositories*) şi oferă infrastructură pentru publicaţiile gestionate direct de universităţi.

4. Alinierea la Sustenabilitate (*Green Libraries*). Clădirile bibliotecilor universitare, în acord cu obiectivele globale, adoptă strategii stricte de eficienţă energetică, amprentă de carbon redusă şi iluminat senzorial adaptiv. Ele funcţionează ca centre de incluziune socială, oferind tehnologii de asistare pentru studenţii cu dizabilităţi şi promovând echitatea în accesul la informaţie.

În sinteză, **Planul de acţiune al Proiectului *MoveLibrary,*** conform Biroului de Comunicare şi Relaţii Publice al Academiei Oamenilor de Ştiinţă din România*,* cuprinde următoarele etape:

1. Cercetare – studiu asupra iniţiativelor Federaţiei Internaţionale a Asociaţiilor şi Instituţiilor Bibliotecare (IFLA – International Federation of Library Associations and Institutions) şi ale Organizaţiei Naţiunilor Unite pentru Educaţie, Ştiinţă şi Cultură (UNESCO). Analiza strategiilor şi realizărilor marilor biblioteci ale lumii: Biblioteca Congresului (Library of Congress – LC, SUA), Biblioteca Britanică (British Library – BL), Biblioteca Naţională a Franţei (Bibliothčque nationale de France – BnF), Biblioteca Naţională a Germaniei (Deutsche Nationalbibliothek – DNB), bibliotecile naţionale din nordul Europei şi, respectiv, din sud-estul continentului, Biblioteca Naţională a Singaporelui (National Library / Lee Kong Chian Reference Library), Biblioteca Naţională a Chinei (National Library of China – NLC), Biblioteca Naţională a Coreei de Sud (National Library of Korea – NLK) şi Biblioteca Naţională a Dietei din Japonia (National Diet Library – NDL). **Conferinţă-dezbatere asupra rezultatelor cercetării.**

2. Survey asupra bibliotecilor din România, pe bază de chestionar, privind preocupările, iniţiativele, condiţiile şi nivelul de cunoaştere a fenomenului IA. **Conferinţă-dezbatere de analiză a rezultatelor anchetei.**

3. Aspecte legale, filozofice, educaţionale şi comportamentale privind serviciile de bibliotecă bazate pe IA. **Dezbatere multidisciplinară şi elaborarea unui document de concluzii**.

4. Definirea unei strategii la nivel naţional privind utilizarea IA în biblioteci; măsuri necesare la nivelul decidenţilor guvernamentali, al managerilor de bibliotecă şi al personalului operaţional. **Diseminarea documentelor elaborate, prin canale tradiţionale, media şi digitale.**

Manon GRASU, bibliotecar,
Facultatea de Ştiinţe Economice, Bucureşti

VITRALII

Transformers 2 – Răzbunarea electrocasnicelor

Suntem în fața unei dileme: este tehnologia în slujba noastră sau am lăsat-o, inconştient ori dintr-o stupidă comoditate, să ne înlocuiască inteligența cu algoritmi şi subrutine informatice? Ambianța casnică începe să semene din ce în ce mai mult cu *Transformers*, seria aceea de filme puerile despre cum se uneau toate electrocasnicele între ele, ba mai furau şi două trei roți, patru bujii şi un delcou de la maşina familiei, plus ceva tehnologie extraterestră, şi puneau de un robot mare, puternic şi cam tăntălău, care insista să facă bine cu forța unor paşnice familii de americani, făcându-le zob casele, viețile şi dieta. Imaginați-vă o asemenea alianță domestică. Frigiderul digital, de pildă, consideră că nu poate fi deschis dacă nu sunt îndeplinite câteva condiții, nu cine ştie ce: instalezi o aplicație, inventezi o parolă, accepți termenii de utilizare şi confirmi printr-un cod primit prin SMS că tu eşti proprietarul. Uneori, la modelele de ultimă generație, nici asta nu e de ajuns: „Ai deschis uşa de şapte ori în ultimele douăzeci de minute. Nu ai nevoie de nimic. Eşti doar plictisit, enervant de nehotărât şi lipsit de voință.” Ferească Sfântul să întinzi mâna după o bucată de salam! Eşti imediat anunțat că produsul nu corespunde profilului tău nutrițional şi că ar fi indicat să consumi două frunze de salată. Ceea ce odinioară era o simplă relație între un om şi un obiect a devenit astăzi o negociere cu accente diplomatice şi de psihologie comportamentală între două entități, dintre care una are priză, Wi-Fi şi ifose digitale, iar cealaltă plătește factura de curent şi încearcă să-şi amintească parola ca să-şi poată accesa strachina cu sarmale. Şi mai avem exemple. De fapt, adevăratul cap al familiei este prăjitorul de pâine. El stabileşte cum ne începem ziua, durata micului dejun şi, eventual, ordinea în care membrii familiei au dreptul să consume carbohidrați. Dacă au. Îl poți privi cu respect, fiindcă are patru programe, senzor de umiditate şi conexiune wireless. Dacă se strică, familia intră în criză existențială. Dacă refuză să prăjească pâinea, se suspendă activitatea a gospodăriei, iar dacă primeşte un update de software în timpul micului dejun, toată lumea mănâncă sandviciuri reci până la finalizarea instalării.

De fapt, nu suntem foarte departe de universul cinematografic din *Transformers*, fiindcă nici celelalte electrocasnice nu se lasă mai prejos. Aspiratorul-robot, de pildă, a depăşit demult condiția modestă de măturător automat. Acum cartografiază locuința, identifică obstacole, stabileşte trasee, recunoaşte încăperile şi îşi planifică activitatea. Practic, este singurul membru al familiei care ştie exact pe unde umblă. Proprietarul, în schimb, trebuie să-i ceară voie să mute un scaun, pentru că modificarea configurației spațiului ar putea afecta algoritmul de navigație. Aspiratorul nu mai curăță casa, ci o administrează. Dacă găseşte un nasture pe podea, îl tratează ca pe un incident de securitate, iar dacă se împotmoleşte sub canapea, trimite o notificare prin care solicită accesarea unei aplicații. Când îi iese în cale o pisică, o scanează în infraroşu şi îți trimite imagini cu intrusul pe i-phone, chiar în mijlocul unei şedințe importante pentru cariera ta. Ba chiar s-ar putea să-ți interzică accesul în dormitor, deranjat fiind de atâta dezordine. Maşina de spălat rufe a devenit şi ea un fel de inspector cu atribuții disciplinare. Are programe pentru bumbac, lână, sintetice, rufe delicate, bumbac şi, probabil, în curând, va avea unul pentru analiza oportunității unei spălări. Numai că există riscul ca proprietarul să nu-şi mai poată spăla şosetele prea murdare, fiindcă maşinăria refuză pornirea, invocând faptul că programul solicitat nu este compatibil cu politica sa de protecție a mediului. Nu mai avem electrocasnice. Avem personalități domestice algoritmizate, conectate la internet, apte să ia decizii în locul nostru. Întrerupătoarele nu mai au niciun rol, setările din fabrică le minimizează rolul. Este suficient să lăsăm aspiratorul să se sincronizeze cu maşina de spălat, frigiderul să intre într-un parteneriat strategic cu centrala termică şi cu friteuza, iar televizorul – liderul incontestabil al coaliției – să preia comanda întregului ansamblu, evident, cu ajutorul noului nostru Motorola asistat de Gemini. Am vrut să economisim timp şi am ajuns să pierdem ore întregi cu ochii în telefon. Am vrut să ne simplificăm existența, dar am transformat-o într-o călătorie imprudentă şi anodină printre aplicații. Omul Vitruvian, simbol al armoniei proporțiilor şi al relației cu Cosmosul, nu mai există. Locul i-a fost luat de Omul Digital, o alegorie algoritmică periculos ancorată într-un microcosmos încâlcit, anost şi fără viitor.

Dragoş CIOCĂZAN

Conform tradiției cu care ne-am obişnuit deja, Uniunea Cineaştilor din România a organizat marți, 27 octombrie 2026, în Bucureşti, la Teatrul Național *I.L. Caragiale*, o nouă ediție a Premiilor sale. *Gala premiilor naționale* oferite de Uniunea Cineaştilor din România reprezintă o tradiție de peste 50 de ani în care întreaga breaslă sărbătoreşte creațiile lansate în anul anterior. Uniunea Cineaştilor din România, ca reprezentant al peste 1800 de cineaşti, se implică de fiecare dată în procesul de evaluare artistică a producției de filme româneşti. UCIN îşi onorează creatorii, care în ultimele decenii se impun în cinematografia națională şi internațională tot mai mult, cu un lung şir de premii.

Juriul ediției: preşedinte - regizorul şi producătorul Cătălin Mitulescu, membri: actrița Ada Condeescu, regizorul Andrei Cohn, criticul de film Dana Duma, regizorul Laurențiu Damian.

Premianții: • *Marele Premiu* şi *Trofeul UCIN*: *Viitor luminos*, regia Andra MacMasters, producător MANIFEST FILM • *Premiul Special al juriului - Dinți de lapte*, regia Mihai Mincan • *Premiul pentru regie „Lucian Pintilie” - Interior zero*, regia Eugen Jebeleanu; *Pădurea de molizi*, regia Tudor Giurgiu • *Premiul pentru scenariu* - Radu Jude, pentru scenariul filmului *Kontinental ’25* • *Premiul pentru imagine* - George Chiper Lillemark pentru filmul *Dinți de lapte* • *Premiul pentru costume* - Cireşica Cuciuc pentru filmul *Dracula* • *Premiul pentru decor* - Alexandra Alma Ungureanu pentru filmul *Ink Wash* • *Premiul pentru interpretare feminină* - Ilinca Hărnuț pentru rolul Lena din filmul *Ink Wash*; Daniela Nane pentru rolul Alina Zlot din filmul *Comatogen 1* • *Premiul pentru interpretare masculină* - Mircea Andreescu pentru rolul Gheorghe Holovati din filmul *Pădurea de molizi* • *Premiul pentru interpretare feminină rol secundar* - Marina Palii pentru rolul Cezaria Lucaciu din filmul *Dinți de lapte* • *Premiul pentru interpretare masculină rol secundar* - Adonis Tanța pentru rolul Fred din filmul *Kontinental ’25* • *Premiul pentru montaj* - Dana Bunescu pentru filmul „*TWST / Things We SaidToday* • *Premiul pentru coloana sonoră* - Dana Bunescu, Guillaume Solignat, Pascal Maziere pentru filmul „*TWST / Things We Said Today* • *Premiul pentru muzică originală „Adrian Enescu”* - Ştefan Panea, Florin Gorgos pentru filmul *Pădurea de molizi* • Premiul pentru film de scurt metraj de ficțiune - Radu Muntean pentru filmul *Index* • *Premiul pentru film documentar* - *Tata*, regia Lina Vdovîi şi Radu Ciorniciuc • *Premiul pentru film de animație* - Emy-Mirel Ivaşcă pentru filmul *În seara de Moş Nicolae* • *Premiul pentru film de televiziune* - *Ioan Petru Culianu – Ioan câte dimineți în numele tău*, regia Irina Szasz • *Premiul Opera Prima „Alexandru Tatos”* - Sarra Tsorakidis pentru filmul *Ink Wash* • Premiul *Speranțe cinematografice* - Norbert Boda pentru filmul *Cum am învățat să nu mă omor*.

În cadrul prestigioasei Gale, au mai fost acordate: • *PREMIUL ACADEMIC „Mihnea Gheorghiu”* al UCIN - domnului Marcel Iureş, pentru impresionanta carieră artistică în domeniul filmului şi teatrului şi - *In Memoriam* - Lucian Pricop, vicepreşedinte al Uniunii Cineaştilor din România. • *DIPLOMA DE EXCELENȚĂ* a fost acordată doamnei Maria Anton pentru că de-a lungul *timpului a transformat machiajul de film într-o adevărată artă.* • *PREMIUL PREŞEDINTELUI* a fost acordat filmului *Cravata galbenă* - un film remarcabil care înseamnă şi un gest de venerație pentru Sergiu Celibidache, unul dintre marii dirijori al lumii

Cu această ocazie, *Asociația criticilor şi filmologilor din cadrul UCIN* a acordat premiile sale anuale: • *Premiul „Ion Cantacuzino” pentru publicistică cinematografică* doamnei Andreea Pătru pentru articolele publicate în revistele „Film”, „Films in frame”, „Caiman - cuadernos de cine”, „Film Comment”, „Kinoscope”, „Indiewire”, „Senses of Cinema”. • *Premiul „George Littera” pentru carte de film* - domnului Lucian Georgescu pentru volumul „*Texticole. Texte şi articole despre cinema 1990-2025*" şi *pentru valoarea literară a textelor şi profesionalismul analizei scenariilor • Diploma pentru film românesc* a fost acordată lungmetrajului „*Dinți de lapte*”, regia Mihai Mincan.

George V. GRIGORE

Surse: ucin.ro; culturaromana.ro; sfin.ro; profit.ro; chic-elite.ro; clujulcultural.ro

Invitații în lumea artelor plastice

Liliana VASILACHE*: Plăcerea de a picta este bucuria sufletului meu.*

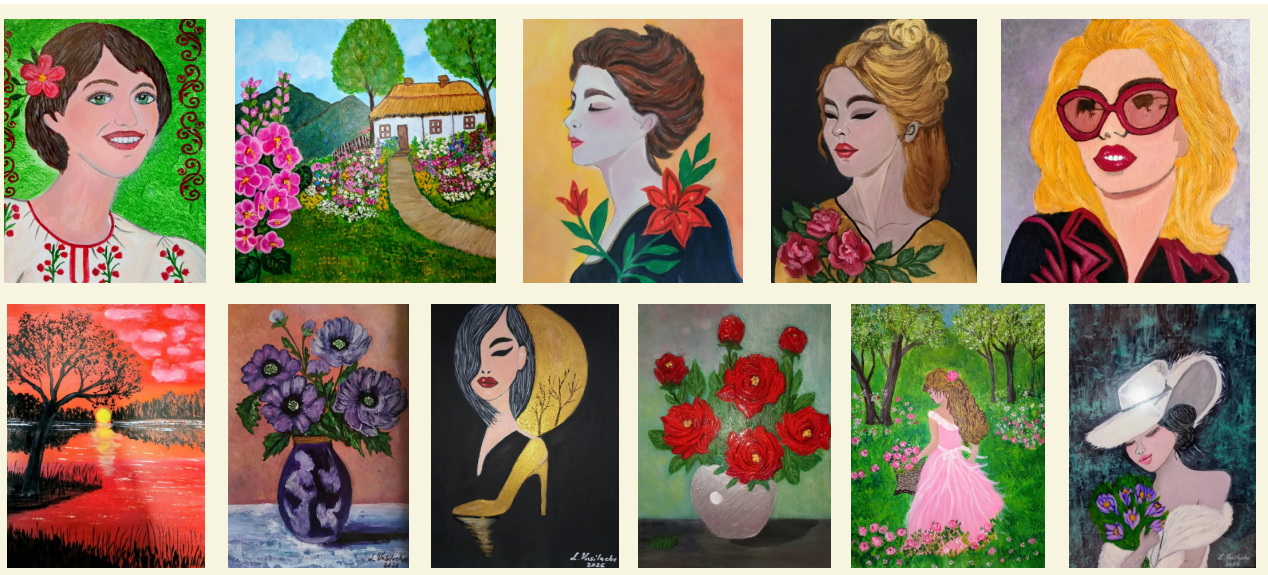
Privesc pe fereastră. Vreme mohorâtă, ploi, rece, oameni zgribuliți pe stradă cu căciula în cap, dar şi cu umbrelă… Sigur, ştiu că este bună ploaia după o vreme secetoasă de lungă durată, dar pentru mine este un univers prea trist. Revin deci în spațiul generos al armoniilor cromatice, acolo unde lumea culorilor oferă spectacol, strălucire, lumină şi multă bucurie… Facem astăzi un nou popas în atelierul pictoriței Liliana Vasilache.

– În fond, ce reprezintă pictura pentru dumneavoastră?

– Pentru mine, pictura este o pasiune redescoperită acum câțiva ani, este o formă de libertate, o emoție de a crea, pornind de la o pânză albă, o poveste. Atunci când pictez, timpul se opreşte acolo, pe acea pânză, şi transpune sufletul în culorile bucuriei. Sufletul se aşează cu linişte şi bucurie în fiecare tablou. Fiecare culoare aduce o emoție din lumea mea interioară, lăsând urma sufletului meu în fiecare lucrare. Pictura este o terapie, o fericire de a crea ceva unic, o împlinire născută din imaginație şi iubire.

– Sigur, aşa a apărut cromoterapia…

– Pictez cu bucurie şi emoție de fiecare dată, la fiecare lucrare, aducând pe pânza albă poveşti ale sufletului meu. Pentru că uneori culorile pot spune mai mult decît pot spune cuvintele. Şi atunci le las pe ele să vorbească. Deasemenea, bucuria de a vedea că ceea ce am pictat este apreciat, îmi oferă o stare de linişte sufletească şi de împlinire. Multe dintre lucrările mele au ajuns în casele unor prieteni şi le revăd cu bucurie, altele au ajuns mai departe, în Spania sau în S.U.A., dar ştiu că au fost primite cu aceeaşi bucurie.

– Felicitări pentru toate aceste realizări. Încet, încet, ne apropiem de finalul anului 2026. Cum apreciați acest an din punct de vedere artistic pentru dumneavoastră?

– Despre ce am făcut anul acesta pot să spun că a fost un an destul de bun, am participat la mai multe expoziții de grup cu tematică, în diferite localități ca: Brăila, Bucureşti, Piteşti. Urmează, în luna decembrie, o expoziție de grup la Muzeul Etnografic din Brăila, împreună cu un grup de prietene pictorițe talentate şi pasionate, unde sperăm să aducem în atenția privitorilor lucrări despre iarnă şi tradiții româneşti. Închei acest an mulțumită de evoluția mea şi cu planuri ce se vor concretiza în anul următor. Iar dacă lucrările mele sunt apreciate, bucuria devine deplină.

– Frumos spus. După cuvinte, să vedem şi nişte tablouri realizate de dumneavoastră.

Care este concluzia? Multe felicitări! Îi dorim mult succes şi la expoziția din luna decembrie 2026. Pentru anul următor, sănătate, inspirație maximă şi noi participări valoroase la evenimente expoziționale importante…

Aristotel BUNESCU
https://agentiadepresaculturalasisportiva.wordpress.com

KAKISTOCRAȚIA.

Când incompetența sau impostura ajunge la putere (V)

Motto: „*I think maybe we have a kakistocracy right now, but we'll get through it."*/
„*Cred că poate avem parte de o kakistocrație în acest moment, dar vom trece peste asta!"* (George Clooney*)*

(urmare din nr. 1202)

Florin MACIU

Tragedia naivității:
Cum a lăsat kakistocrația din 1918 Ungaria fără apărare

Când Imperiul Austro-Ungar s-a prăbușit, în octombrie 1918, sute de mii de soldați maghiari au părăsit haotic fronturile și s-au întors acasă. În Budapesta, puterea a fost preluată de Consiliul Național Maghiar, condus de contele pacifist Mihály Károlyi (o frază aparținându-i transmitea poporului că *am pierdut războiul, acum e important să nu pierdem pacea*). Noul ministru de război, Béla Linder, un fost ofițer de artilerie convertit la pacifism radical, a emis pe 2 noiembrie 1918 un ordin istoric de demobilizare totală. Linder a rostit atunci în fața mulțimii adunate în Budapesta cuvintele care aveau să pecetluiască soarta granițelor țării - *Nu mai este nevoie de armată! Nu mai vreau să văd soldați!* Probabil că, în alte vremuri, cineva a pronunțat ceva asemănător în Costa Rica sau Islanda, dar conjunctura nu prea se asemăna (în timp ce în Costa Rica și Islanda lipsa armatei este o strategie geo-politică de succes, protejată prin tratate, în cazul Ungariei din 1918 a fost o eroare strategică de proporții, dictată de un idealism doctrinar într-un moment în care toți vecinii săi erau mobilizați militar).

Soldaților întorși de pe front li s-au confiscat armele în gări, unitățile militare au fost dizolvate în mod organizat, iar ofițerilor de carieră li s-a interzis să mai formeze noi detaşamente defensive. În loc să canalizeze energia trupelor pentru paza frontierelor în fața pretențiilor teritoriale ale vecinilor (România, Serbia, Cehoslovacia), guvernul Károlyi a lăsat țara complet vulnerabilă. Când liderii maghiari au realizat, în primăvara anului 1919, că Marile Puteri nu au de gând să fie indulgente cu Ungaria, era deja mult prea târziu: armata practic nu mai exista, iar teritoriile fuseseră deja ocupate.

Dezarmarea unilaterală a Ungariei, la sfârșitul anului 1918, imediat după separarea de Austria și proclamarea primei Republici Ungare, este una dintre cele mai controversate decizii din istoria Europei Centrale. Deși criticii și istoricii conservatori maghiari au catalogat ulterior decizia drept un act de incompetență monumentală și orbire politică (ceea ce ar apropia-o de conceptul de kakistocrație), o analiză nuanțată arată că nu a fost vorba despre o guvernare a *celor mai proşti*, ci despre un idealism naiv, eşecul catastrofal al unei ideologii pacifiste și disoluția internă a unui stat afectat de revoluție.

Înțelegem: între oamenii culți, evoluați, nu se foloseşte apelativul *prost*, ci *naiv*, un cuvânt menit să sugereze, mai degrabă, un copil care a avut norocul să fie ferit de vicisitudinile vieții. Rămâne corect că guvernul de atunci era compus din oameni educați, dar, aşa cum am mai spus, kakistocrația, în anumite accepțiuni, are nuanțe, tente, culori, grade de ierarhie, amestecuri cu alte forme de degenerare a unui regim intelectual, dedicat consolidării unui stat solid.

Contele Károlyi şi colegii lui şcoliți s-au gândit la sute de mii de soldați maghiari care se întorceau de pe frontul Primului Război Mondial complet brutalizați, înarmați, flămânzi şi radicalizați (se pare că şi în Basarabia a existat o teamă asemănătoare, față de armata țaristă, dezorganizată). Guvernul ştia că o armată atât de masivă (foarte mult peste un milion de oameni) şi instabilă ar putea fie să declanşeze o revoluție bolşevică (ceea ce s-a şi întâmplat ulterior sub Béla Kun), fie o contra-revoluție militară de dreapta. Prin urmare, ordinul de a colecta armele şi de a demobiliza trupele ar putea fi considerat, mai degrabă, o încercare disperată de a preveni un război civil în Budapesta, chiar cu prețul lăsării frontierelor complet descoperite. În plus, guvernul de la Budapesta a crezut, fără a se obosi să analizeze la rece, în cele 14 puncte ale președintelui american Woodrow Wilson, şi a presupus, la modul optimist (naiv sau infantil), că noile granițe vor fi trasate aşa cum crede el că este corect. Ei au sperat că, prin dezarmare, vor demonstra că Ungaria nu mai reprezintă o amenințare pentru vecinii săi (românii, sârbii şi cehoslovacii). Această deconectare totală de realitatea geopolitică dură reprezintă o trăsătură clasică a eşecurilor de tip kakistocratic. Este posibil ca mai multe amănunte să apară în cartea a cărei posibilă apariție am semnalat-o mai înainte. Acum ne mărginim să spunem că şi vecinii Ungariei citiseră această declarație a destul de ipocritului (a se vedea contrastul între politica lui pe continentele americane şi ideile cu care a venit în Europa) şef american, iar ei au interpretat-o în favoarea lor.

Rezultatul acestei politici a fost dezastruos pentru Ungaria. Într-un moment de maximă vulnerabilitate, statul a rămas fără nicio capacitate de apărare națională. Trupele române, sârbe şi cehoslovace au înaintat rapid în teritoriile revendicate, ocupând în scurt timp cam trei sferturi din teritoriul istoric al regatului Ungariei, fără a întâmpina o rezistență armată organizată din partea guvernului Károlyi. Eşecul total al acestei viziuni pacifiste a dus la prăbuşirea guvernului Károlyi, în martie 1919, deschizând calea regimului bolşevic al lui Béla Kun şi, în final, a determinat termenii extrem de duri ai Tratatului de la Trianon (1920).

Fără să neglijăm idealismul utopic despre care am mai adus vorba, dacă prin kakistocrație înțelegem un sistem care ia decizii aberante ce duc direct la distrugerea integrității unui stat din cauza incapacității liderilor de a înțelege lumea reală, atunci dezarmarea Ungariei din 1918 se înscrie perfect în această dinamică. Dezarmarea din 1918 a fost o decizie catastrofală din punct de vedere geopolitic şi teritorial, fiind rodul unui guvern captiv într-o bulă de nerealism politic (kakistocrație ideologică).

Totuşi, decizia din 1941 de a merge până la capăt alături de al treilea reich a fost şi mai rea pentru Ungaria ca națiune. Aceasta din urmă nu doar că nu a rezolvat problema teritorială din 1918 (granițele din 1920 fiind reconfirmate în 1947), dar a aruncat țara într-un măcel uman de proporții greu de imaginat (distrugerea Armatei a 2-a maghiare la Cotul Donului, în 1943, deportarea şi exterminarea a peste 500 000 de evrei maghiari în 1944), a atras distrugerea fizică a infrastructurii statului (distrugerea totală a Budapestei în timpul asediului sovietic) şi a pecetluit transformarea Ungariei într-un satelit al Moscovei pentru aproape jumătate de secol.

Falimentul autocrației în Rusia:
Erorile militare şi politice ale lui Nicolae II ca studiu de caz în kakistocrație

Țarul Nicolae II al Rusiei este considerat unul dintre cele mai clare şi clasice exemple de kakistocrație structurală din istoria modernă. Regimul său nu a fost doar autoritar, ci s-a remarcat printr-o selecție sistematică a celor mai incompetenți, corupți şi nepotriviți oameni în funcțiile cheie ale statului, fapt care a dus direct la prăbuşirea Imperiului Rus în 1917. Deşi Nicolae II nu era neapărat un om rău intenționat în plan personal, calitățile sale de lider au fost dezastruoase, iar modul în care a ales să guverneze întruneşte toate criteriile unei kakistocrații. Iată câteva cuvinte scrise despre țar de părintele Andrew Phillips, extrase dintr-un articol publicat de Paul Gilbert, în urmă cu câțiva ani: „*Țarul Nicolae vorbea fluent cinci limbi, călătorise în întreaga lume şi cunoştea foarte bine istoria Europei. A-l cataloga drept stupid sau limitat intelectual este absurd. Este adevărat, nu era un „intelectual" – dar oare vreun intelectual a fost vreodată un mare conducător? Dacă ar fi fost slab, ar fi cedat sub povara responsabilităților de țar cu mult înaintea Primului Război Mondial. Dacă ar fi fost slab, nu ar fi preluat niciodată comanda forțelor armate de la cei incompetenți, în august 1915. El nu era incompetent – deşi mulți dintre generalii, miniştrii, aristocrații şi birocrații din jurul său, inclusiv verii săi din familia Romanov, erau cu siguranță incompetenți, fiind totodată nişte trândavi inutili. Una dintre cele mai mari probleme ale țarului, în acest context, a fost găsirea unor administratori dezinteresați, demni de încredere şi competenți. Tocmai trădarea unor carieriști incompetenți şi lipsiți de loialitate a dus la abdicarea țarului."*

Contele Serghei Iulievici Witte, prim ministru la acea vreme, spunea: „*Îl compătimesc pe țar. Compătimesc Rusia. Este un suveran vrednic de milă şi nefericit. Ce a moştenit şi ce va lăsa în urmă? Este, în mod evident, un om bun şi destul de inteligent, dar îi lipseşte voința; tocmai din această trăsătură de caracter au decurs defectele sale în exercitarea guvernării – adică neajunsurile sale ca monarh, şi încă unul autocrat şi absolutist."*

Nicolae II a preferat să se înconjoare de oameni slugarnici, incompetenți, dar extrem de loiali Coroanei. În ultimii ani ai regimului (1915–1916), numirea miniştrilor, a prim-miniştrilor şi chiar a episcopilor se făcea aproape exclusiv la recomandarea călugărului mistic Grigori Rasputin şi a țarinei Alexandra. Probabil că mulți români au auzit de Rasputin din melodia devenită hit disco, în 1978, a grupului *Boney M*, o piesă pop comercială construită pe baza folclorului istoric, în primul rând. Acolo, pe lângă lucruri reale, Rasputin este calificat şi ca fiind *lover of the Russian queen*, o invenție ce n-are legătură cu realitatea. O reprezentare mai realistă a personajului, se pare că o putem găsi în filmul *Nicholas and Alexandra* (1971).

În plin război mondial, când Rusia avea nevoie de stabilitate, țara a fost condusă de oameni complet depăşiți de situație. Premierul Boris Stürmer (un birocrat incompetent şi bănuit de simpatii progermane) sau ministrul de interne Alexandr Protopopov (instabil mental şi ghidat de şedințe de spiritism) sunt exemple clare de *guvernare a celor mai proşti*.

Nicolae II a subestimat (sărim episodul rănirii la cap de către un japonez) complet Japonia (pe care o numea peiorativ *macaci*), a refuzat concesiile diplomatice (în privința Coreei şi Manciuriei, împingând practic Japonia spre război) şi a numit comandanți incompetenți. Rezultatul a fost distrugerea flotei ruse şi o umilință istorică.

La începutul secolului XX, curtea imperială de la St. Petersburg era dominată de convingerea că o putere europeană albă, masivă, nu ar putea fi niciodată provocată cu succes de o națiune asiatică, pe care o considerau o putere de mâna a doua.

O Japonie belicoasă, nerăbdătoare şi imperialistă a atacat Rusia prin surprindere la Port Arthur în 1904, la fel cum a atacat SUA prin surprindere la Pearl Harbor în 1941. Lipsa de pregătire a Rusiei s-a datorat, în parte, faptului că alocase resurse financiare minime forțelor sale armate – spre deosebire de națiunile occidentale agresive şi de imitatorul acestora, Japonia. Țarul Nicolae a fost cel care propusese dezarmarea internațională la Haga (Conferința de Pace din 1899). Rusia era orientată spre pace, prost echipată pentru a purta un război la mii de kilometri distanță de capitala sa.

Era profund ipocrit şi nerealist ca un autocrat care îşi menținea controlul asupra popoarelor subjugate (polonezi, finlandezi, popoarele din Caucaz şi Asia Centrală) prin reprimare militară şi rusificare forțată să predice pacea globală. A cere marilor puteri să nu se mai înarmeze a fost privit de lideri precum Kaiserul Wilhelm al II-lea ca un semn de slăbiciune extremă. Kakistocrația s-a manifestat, zicem noi, prin slăbiciune şi incompetență. Alții spun că a fost o stratagemă de a câştiga timp, o manevră diplomatică extrem de abilă. Lăsăm cititorii să decidă.

Deşi Port Arthur (aflat în peninsula Liaodong din sudul Manciuriei, astăzi districtul Lüshunkou din China) aparținea de drept Imperiului Chinez (dinastia Qing), oraşul fusese transformat într-o enclavă rusească masivă înainte de războiul din 1904.

Umilința suferită în fața Japoniei a spulberat mitul invincibilității europene şi a declanşat direct revoluția rusă din 1905, fiind primul pas major spre prăbuşirea definitivă a dinastiei Romanov un deceniu mai târziu.

În timpul Primului Război Mondial, țarul a decis să plece pe front şi să preia personal comanda supremă a armatei, deşi nu avea nicio pregătire militară serioasă. Prin această mişcare, el s-a transformat în țapul ispăşitor perfect pentru toate înfrângerile militare, lăsând în acelaşi timp guvernarea de la Petrograd în haos total, pe mâna țarinei şi a lui Rasputin.

Nicolae II credea cu tărie că autocrația absolută este un drept divin şi că poporul rus îl iubeşte necondiționat. A ignorat semnalele de alarmă uriaşe, dintre care menționăm că a fost obligat să accepte un parlament în 1905, dar l-a dizolvat repetat şi i-a redus puterile, refuzând să coopereze cu elitele politice moderate care ar fi putut salva monarhia.

Spre deosebire de alte dictaturi brutale, dar eficiente logistic, regimul lui Nicolae II a paralizat statul rus prin neputință şi management dezastruos. Istoricii subliniază că prăbuşirea țarismului nu a fost cauzată doar de puterea bolşevicilor, ci de faptul că aparatul de stat devenise atât de incompetent sub conducerea țarului, încât s-a prăbuşit singur sub propria greutate în februarie 1917.

Aceste exemple au fost o selecție, aşa cum am precizat, de evenimente din vecinătatea României. Să nu creadă cineva că numai în această regiune se manifestă kakistocrația.

Filmul *The Charge of the Light Brigade* (1968) este considerat una dintre cele mai pure şi devastatoare mostre de kakistocrație şi incompetență instituțională ecranizate vreodată.

Aici se extinde definiția kakistocrației asupra conducerii militare şi aristocratice a Imperiului Britanic din timpul Războiului Crimeii (1854). Pelicula demonstrează cum un întreg sistem ierarhic a fost lăsat pe mâna unor oameni complet nepotriviți, aroganți şi incapabili, ducând la un masacru inutil. Gradele de ofițer nu se obțineau prin merit, geniu tactic sau experiență, ci se cumpărau cu bani grei. Sistemul aristocratic asigura automat poziții de conducere globală unor oameni bogați, dar complet paraleli cu arta războiului. **(Va urma)**

De la standardele WorldSkills la practica școlară: pregătirea competitorilor în învățământul profesional și tehnic din România

• Reflecții asupra workshopului *De la proiecte la impact: VET în centrul Uniunii Competențelor*

În data de 3 noiembrie 2026 s-a desfăşurat la Bucureşti workshopul „De la proiecte la impact: învățământul profesional şi tehnic (VET) în centrul Uniunii Competențelor”, organizat de ANPCDEFP şi WorldSkills Romania, cu sprijinul şi implicarea Colegiului UCECOM *Spiru Haret* şi Artifex. Evenimentul a fost conceput ca un schimb de practici privind recunoaşterea calificărilor şi mobilitatea şi a pornit de la experiența echipei României la WorldSkills Shanghai 2026. Întâlnirea a reunit actori instituționali, economici şi educaționali care împărtăşesc aceeaşi convingere: învățământul profesional şi tehnic poate fi o cale de excelență, nu o alegere de rezervă. În sală s-au aflat reprezentanți ai Ministerului Educației şi Cercetării, ai CNDIPT, ai ANPCDEFP, ai Inspectoratului Şcolar al Municipiului Bucureşti, ai IMM România şi ai Alianței pentru Învățământ Dual din România, alături de experți şi competitori WorldSkills Romania, profesori din învățământul profesional şi tehnic şi directori de licee tehnologice. Această diversitate a fost, poate, cel mai important câştig al zilei: rareori stau la aceeaşi masă decidentul, finanțatorul, angajatorul, profesorul şi tânărul care a concurat pe o scenă internațională.

Dintre momentele agendei, acest articol se opreşte asupra temei care a constituit, în opinia mea, nucleul practic al întâlnirii: *rolul şcolilor şi al companiilor în pregătirea competitorilor şi întrebarea simplă, dar exigentă – cum pregătesc şcolile şi companiile competitori pentru competițiile internaționale de meserii?*

Contextul: de la Shanghai la București

Prima parte a programului a fost dedicată prezenței României la WorldSkills Shanghai 2026. Repere video, mărturii ale competitorilor şi ale îndrumătorilor, precum şi un moment de recunoaştere au adus în sală dimensiunea umană a performanței: efortul din lunile de antrenament, disciplina, emoția de a lucra sub privirea evaluatorilor internaționali şi, mai ales, munca în echipă. Ascultându-i pe tineri, am înțeles că o medalie sau un loc în clasament reprezintă doar partea vizibilă a unui proces lung, în care se întâlnesc talentul, perseverența şi sprijinul unei întregi comunități.

A urmat prezentarea lui Victor Dumitrache, Director Programe WorldSkills Romania, despre competițiile de meserii ca motor al dezvoltării ÎPT şi despre metodologia WorldSkills: standardele internaționale de ocupare a competențelor, proiectele de test (test projects) şi grilele de evaluare (marking schemes). Întrebarea pusă în titlul intervenției – „Ce şi cum aducem în România?” – a pregătit terenul pentru discuția din panelul al doilea. Dacă standardele WorldSkills descriu ce trebuie să ştie şi să facă un profesionist de nivel mondial, atunci şcoala şi compania sunt locurile în care aceste standarde trebuie transformate în exercițiu zilnic.

Cum pregătesc şcolile competitori pentru competițiile internaționale

Discuția din cadrul panelului a confirmat o idee pe care mulți profesori o intuiesc: un competitor nu se „fabrică” în câteva săptămâni înaintea concursului. El este descoperit, încurajat şi format pe parcursul mai multor ani, iar şcoala are rolul de prim antrenor. Din schimbul de experiență au rezultat câteva direcții pe care le consider esențiale.

Identificarea timpurie a talentului

Şcolile care obțin rezultate constante nu aşteaptă ca elevul excepțional să se anunțe singur. Ele folosesc concursurile şcolare, olimpiadele pe meserii, atelierele deschise şi proiectele interdisciplinare ca pe niște filtre naturale prin care sunt observați elevii cu precizie în execuție, cu răbdare şi cu dorința de a-şi depăşi limitele. Profesorul de instruire practică este, de cele mai multe ori, cel care vede primul acel „ceva” care face diferența între un elev bun şi un viitor competitor.

Alinierea curriculumului la standardele internaționale

Pregătirea pentru o competiție internațională presupune ca elevul să lucreze, încă din şcoală, după criterii comparabile cu cele utilizate de evaluatorii WorldSkills. Aceasta nu înseamnă abandonarea programei, ci completarea ei cu sarcini de lucru inspirate din proiectele de test, cu toleranțe dimensionale stricte, cu norme de timp realiste şi cu cerințe de siguranță şi sănătate în muncă aplicate fără excepție. Folosirea grilelor de evaluare în orele de instruire practică îl obişnuieşte pe elev cu ideea că fiecare detaliu – de la organizarea postului de lucru până la finisajul final – contează şi este punctat.

Mentoratul – relația care face diferența

Toate mărturiile au revenit asupra unei figuri centrale: mentorul. Profesorul-mentor nu este doar un transmițător de tehnici, ci şi cel care gestionează emoțiile, oferă feedback onest, construieşte încrederea şi îl ajută pe tânăr să învețe din greşeli. Mentoratul eficient presupune întâlniri regulate, obiective intermediare clare, simulări de concurs şi analize sincere după fiecare exercițiu. Un aspect remarcat în discuție a fost valoarea mentoratului „în lanț”: foştii competitori devin, la rândul lor, îndrumători pentru generațiile următoare, transmițând nu doar abilități, ci şi o cultură a excelenței.

Managementul timpului şi al resurselor

Una dintre provocările recunoscute deschis a fost echilibrul dintre programul şcolar obişnuit şi antrenamentul suplimentar. Şcolile care reuşesc construiesc un plan de pregătire pe etape – formare de bază, specializare, simulare şi „finisare” înaintea competiției – şi îşi organizează resursele în consecință: acces la ateliere în afara orelor, materiale consumabile planificate din timp, echipamente comparabile cu cele din infrastructura de concurs. Acolo unde resursele şcolii sunt limitate, soluția a venit din parteneriate – cu alte unități de învățământ, cu autoritățile locale şi, mai ales, cu mediul economic.

Rolul companiilor: de la sponsor la partener de formare

Dacă şcoala oferă fundamentul pedagogic, compania oferă confruntarea cu realitatea profesională. Discuțiile au arătat că implicarea angajatorilor depăşeşte cu mult donarea de materiale sau echipamente şi poate lua forme variate şi complementare.

• **Mediul real de lucru.** Stagiile de practică şi formarea în sistem dual pun competitorul în contact cu ritmul, exigențele şi tehnologiile actuale ale industriei. Un tânăr care a lucrat într-un atelier real înțelege mai uşor de ce un proiect de concurs cere precizie şi eficiență.

• **Experți şi tutori din industrie.** Specialiştii companiilor pot participa ca formatori, evaluatori la simulări sau tutori, aducând perspectiva practicianului şi cunoaşterea celor mai noi standarde de calitate.

• **Acces la tehnologie şi materiale.** Echipamentele, sculele şi materialele de ultimă generație, adesea greu accesibile şcolilor, pot face diferența între o pregătire teoretică şi una care reproduce condițiile reale de concurs.

• **Perspectiva carierei.** Pentru companie, competitorul este un viitor angajat de top; pentru tânăr, recunoaşterea din partea angajatorului este o motivație şi o garanție că efortul său are valoare pe piața muncii.

Rolul IMM-urilor a fost un punct important al dezbaterii. Spre deosebire de marile companii, întreprinderile mici şi mijlocii dispun de resurse limitate, dar pot oferi un mentorat foarte personalizat şi o legătură directă cu comunitatea locală. Prezența IMM România şi a Alianței pentru Învățământ Dual din România a subliniat că un ecosistem funcțional are nevoie de toate tipurile de angajatori.

Ce pot învăța şcolile VET din toată țara?

A doua întrebare a panelului a mutat accentul de pe competitorii de vârf pe întregul sistem. Concluzia a fost limpede: competițiile de meserii nu sunt un scop în sine, ci un laborator de bune practici care poate ridica nivelul tuturor elevilor. Ceea ce se testează şi se perfecționează în pregătirea unui număr restrâns de competitori, adică metode de lucru, instrumente de evaluare, forme de colaborare şi atitudini profesionale, poate fi preluat şi adaptat la scara întregului învățământ profesional şi tehnic. Provocarea nu este identificarea acestor practici, ci transferul lor din atelierul de excelență în activitatea de zi cu zi a fiecărei şcoli. Din discuție se pot desprinde câteva lecții transferabile:

• **Standardele ca reper pentru toți.** Utilizarea elementelor din metodologia WorldSkills, adică sarcini de lucru complexe, criterii clare de evaluare şi cerințe de timp, poate îmbunătăți calitatea instruirii practice şi pentru elevii care nu vor concura niciodată. Proiectele de test pot fi adaptate ca teme de lucru pentru clase întregi, cu niveluri diferite de dificultate, astfel încât fiecare elev să lucreze după aceleaşi principii de calitate, chiar dacă la exigențe diferite. În acest fel, standardul internațional nu mai este privit ca un privilegiu al câtorva, ci ca un orizont comun spre care tinde întreaga şcoală.

• **Cultura feedbackului.** Evaluarea transparentă, pe criterii măsurabile, îi ajută pe elevi să înțeleagă exact unde se află şi ce trebuie să îmbunătățească. Grilele de evaluare de tip WorldSkills, care disting între aspectele măsurabile şi cele apreciate prin judecată profesională, pot fi folosite şi în evaluarea curentă. Elevul primeşte astfel un feedback precis, nu doar o notă. Mai mult, implicarea elevilor în autoevaluare şi în evaluarea colegială dezvoltă spiritul critic şi responsabilitatea față de propria muncă, competențe pe care orice angajator le apreciază.

• **Rețele de colaborare.** Şcolile cu experiență în pregătirea competitorilor îşi pot împărtăşi resursele, metodele şi chiar spațiile cu alte unități, în special cu cele din zone mai puțin dezvoltate economic. Atelierele comune de pregătire, schimburile de profesori, taberele de formare şi platformele online cu materiale didactice pot reduce decalajele dintre şcoli. O rețea națională a şcolilor VET implicate în competiții ar permite circulația bunelor practici şi ar oferi şi unităților mai mici şansa de a-şi descoperi şi susține talentele.

• **Formarea profesorilor.** Profesorii care participă ca experți sau îndrumători în competiții devin multiplicatori ai noilor standarde în propriile şcoli şi în comunitățile profesionale. Experiența evaluării după criterii internaționale, contactul cu experți din alte țări şi înțelegerea tendințelor din industrie se reflectă direct în calitatea predării. De aceea, implicarea cadrelor didactice în activitățile WorldSkills ar trebui recunoscută ca formă de dezvoltare profesională şi valorificată prin sesiuni de diseminare, comisii metodice şi programe de formare continuă.

• **Parteneriatul cu mediul economic.** Modelul de colaborare dintre şcoală şi companie, testat în pregătirea competitorilor, poate fi extins la nivelul tuturor elevilor prin stagii de practică mai bine structurate, prin implicarea specialiştilor în elaborarea sarcinilor de lucru şi prin dezvoltarea învățământului dual. Companiile câştigă astfel absolvenți pregătiți după nevoile lor reale, iar şcolile câştigă relevanță şi resurse.

• **Vizibilitatea şi prestigiul VET.** Poveştile de succes ale tinerilor competitori sunt cel mai convingător argument pentru elevi şi părinți că învățământul profesional poate duce la cariere de excelență. Promovarea acestor exemple în activitățile de orientare şcolară, în zilele porților deschise şi în comunicarea cu comunitatea locală poate schimba treptat percepția publică asupra învățământului profesional şi tehnic. Un elev care vede un fost coleg reprezentând România pe o scenă internațională înțelege că alegerea unei meserii poate fi o alegere a excelenței.

Toate aceste lecții duc spre aceeaşi concluzie: excelența nu trebuie să rămână o insulă. Şcolile care reuşesc să transforme experiența competițiilor într-o cultură instituțională a calității, a feedbackului şi a colaborării pregătesc nu doar campioni, ci generații întregi de profesionişti competenți şi încrezători în propriile forțe.

Mobilitatea şi recunoaşterea – punți spre Europa

Panelul dedicat programelor *Erasmus+* şi ENVET, susținut de Daniela Iancu, din partea ANPCDEFP, a completat firesc tabloul. Mobilitățile pentru profesori, elevi şi reprezentanți ai industriei oferă exact ceea ce pregătirea unui competitor cere: expunere la practici internaționale, contact cu alte sisteme de formare şi dezvoltarea autonomiei. Finanțarea europeană şi mecanismele de recunoaştere a rezultatelor învățării pot transforma experiențele punctuale în trasee de dezvoltare sustenabile.

Valoarea unei mobilități depinde însă de calitatea mentoratului care o însoțeşte. Un stagiu în străinătate devine o experiență de învățare autentică doar atunci când tânărul este pregătit înainte de plecare, sprijinit pe durata stagiului şi ajutat, la întoarcere, să valorifice ceea ce a învățat. Pregătirea dinaintea plecării nu se reduce la aspecte logistice. Ea presupune clarificarea obiectivelor de învățare, familiarizarea cu standardele şi cultura profesională a țării gazdă şi construirea încrederii de care elevul are nevoie pentru a lucra într-un mediu nou.

Pe durata mobilității, mentoratul are o dublă dimensiune. Pe de o parte, tutorele din organizația gazdă ghidează activitatea practică, explică tehnologiile şi procedurile de lucru şi oferă feedback zilnic, adesea după criterii apropiate de cele folosite în competițiile internaționale. Pe de altă parte, profesorul însoțitor din şcoala de origine asigură continuitatea pedagogică: urmăreşte progresul, ajută elevul să lege noile experiențe de ceea ce a învățat acasă şi îl sprijină în momentele dificile de adaptare. Această colaborare dintre doi mentori, din două sisteme diferite, este ea însăşi o formă de învățare reciprocă, din care câştigă şi profesorii, şi formatorii din companii.

Etapa de după întoarcere este, poate, cea mai des neglijată. Un mentorat eficient continuă şi după încheierea stagiului, prin reflecție asupra experienței, prin documentarea şi recunoaşterea rezultatelor învățării şi prin valorificarea lor în activitatea şcolii. Elevii care au beneficiat de mobilități pot deveni, la rândul lor, mentori pentru colegii mai mici, iar profesorii care au însoțit grupurile pot transfera în atelierele şcolare metodele şi standardele observate în străinătate. Astfel, experiența unui grup restrâns se transformă într-un câştig pentru întreaga comunitate şcolară.

Pentru profesori, mobilitățile de formare sunt şi o ocazie de a-şi dezvolta competențele de mentor. Observarea practicilor de tutorat din alte sisteme de formare, schimbul de experiență cu formatori din companii europene şi participarea la rețele profesionale internaționale îi ajută să devină îndrumători mai bine pregătiți pentru viitorii competitori. Altfel spus, drumul de la proiecte la impact, aşa cum anunța titlul evenimentului, trece prin capacitatea şcolilor de a folosi aceste oportunități în mod strategic şi prin investiția constantă în oamenii care îi ghidează pe tineri: mentorii.

Aprecieri şi concluzii

Un eveniment de o asemenea densitate nu ar fi fost posibil fără o organizare atentă şi profesionistă. Merită aprecieri deosebite **Victor Dumitrache** şi **Evelina Balu**, organizatori din partea WorldSkills Romania, care au construit o agendă echilibrată, au reunit actori instituționali, economici şi educaționali de prim rang şi au creat un cadru în care dialogul a fost deschis, concret şi orientat spre soluții. Moderarea lui Victor Dumitrache a imprimat discuțiilor ritm şi coerență, făcând legătura firească între experiența de la Shanghai, metodologia WorldSkills şi realitatea şcolilor româneşti, iar implicarea Evelinei Balu în coordonarea logistică şi în comunicarea cu participanții s-a simțit în fiecare detaliu al zilei.

Parteneriatul dintre ANPCDEFP şi WorldSkills Romania a demonstrat cât de valoroasă este colaborarea dintre o instituție care gestionează programe europene de educație şi formare şi o organizație care promovează excelența în meserii. Contribuția Colegiului UCECOM *Spiru Haret* şi Artifex – gazda evenimentului – a arătat, la rândul ei, că învățământul preuniversitar profesional şi cel universitar pot lucra împreună în sprijinul aceleiaşi cauze. Primirea caldă, spațiul generos şi atmosfera colegială au transformat workshopul într-o adevărată comunitate de practică.

Workshopul a reconfirmat un adevăr simplu: în spatele fiecărui competitor de succes se află un parteneriat. Şcoala descoperă şi formează, compania confruntă tânărul cu realitatea şi îi deschide perspectiva carierei, mentorul îl susține şi îl ghidează, iar instituțiile creează cadrul şi resursele care fac posibil acest drum. Atunci când aceşti actori lucrează coordonat, competiția de meserii încetează să fie un eveniment izolat şi devine un motor de modernizare pentru întregul învățământ profesional şi tehnic.

Pentru noi, profesorii, mesajul este unul mobilizator: standardele internaționale nu sunt îndepărtate sau inaccesibile, ci pot intra în atelierele şi laboratoarele noastre prin sarcini de lucru bine gândite, prin evaluare transparentă şi prin colaborare cu mediul economic. Iar pentru elevii noştri, exemplul celor care au reprezentat România la Shanghai arată că excelența în meserii este posibilă şi merită urmată.

Conf.univ.dr. Sebastian CHIRIMBU
Universitatea *Spiru Haret*, Facultatea de Psihologie
şi Ştiințele Educației, București